

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

"ВИПОМ" АД (за краткост по-долу - "Дружеството") е публично акционерно дружество по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа (за краткост по-долу - ЗППЦК), учредено съгласно Търговския закон (за краткост по-долу - ТЗ).

"ВИПОМ" АД е вписано в търговския регистър на Видински окръжен съд с решение № 339 от 08.12.1997г. по фирмено дело № 4228/1997г.

С решение № 405 от 13.11.2002 г на Видински окръжен съд "ВИПОМ" АД е вписано като публично дружество в Регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа, воден от ДКЦК на основание чл.18, ал.1 от ЗППЦК.

"ВИПОМ" АД е вписано в Търговския регистър на Агенцията по вписвания към Министерство на правосъдието (за краткост по-долу - Търговския регистър) с ЕИК 815123244.

Предметът на дейност на Дружеството е: "Производство на помпи, помпени модули, стационарни станции и комплексни обекти, търговска дейност в страната и чужбина, както и всякаква друга дейност в страната и чужбина, доколкото това не противоречи на разпоредбите на действащото законодателство".

Уставният капитал на "ВИПОМ" АД е в размер на 299 120 лева, разпределен в 299 120 броя обикновени, поименни, безналични, свободно прехвърляеми акции, всяка с номинална стойност от 1 (един) лев.

Съгласно Устава на Дружеството, издадените акции са само от един клас.

Регистрираната емисия акции (ISIN-код на емисията BG11VIVIAT15, борсов код 4VI), издадени от Дружеството, се търгува на регулиран пазар на финансови инструменти - "Българска фондова борса - София" АД, пазар BaSE (<http://basemarket.bg/>).

Книгата на акционерите на "ВИПОМ" АД се води от "Централен депозитар" АД (<http://www.csd-bg.bg/>), с който "ВИПОМ" АД има сключен договор за депозитарни услуги. За притежаваните от всеки акционер акции "Централен депозитар" АД издава депозитарна разписка. Съгласно цитирания договор, Дружеството заплаща ежегодно такса за поддържане на своя регистър. "ВИПОМ" АД получава на хартиен и електронен носител актуален списък на своите акционери към края на всяка финансова година, както и по искане на представляващия Дружеството. За провеждане на общите събрания на акционерите и при изплащане на дивиденди Дружеството следва да поиска и получи от "Централен депозитар" АД списъка на хартиен носител.

"ВИПОМ" АД разкрива регулирана информация пред Комисията за финансов надзор (за краткост по-долу - КФН), "Българска фондова борса - София" АД (за краткост по-долу - БФБ), "Централен депозитар" АД (за краткост по-долу - Централен депозитар) и обществеността. Същата се публикува в пълен нередактиран вид на интернет-страницата на Дружеството на електронен адрес: <http://vipom.ru/bg/>.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

"ВИПОМ" АД използва и електронна медия за предоставяне на регулираната информация на инвестиционната общност в пълен нередактиран текст по начин, който осигурява сигурност на връзката, минимизира риска от изкривяване на данните и неоторизиран достъп и гарантира сигурност на източника. За целта, Дружеството е сключило договор с „Борсова и информационна компания - Капиталов пазар“ ЕООД, по силата на който разкриваните от дружеството регулирана информация и финансови отчети се публикуват на интернет-страница: <http://www.beis.bia-bg.com> - раздел "Регулирана информация".

"ВИПОМ" АД има едностепенна система на управление и се управлява от Съвет на директорите (за краткост по-долу - СД) в следния състав:

- Гошо Цанков Георгиев - председател на СД и изпълнителен директор;
- Иван Петров Ревалски - заместник-председател на СД;
- Красимир Андреев Кръстев - член на СД.

Дружеството се представлява от изпълнителния директор Гошо Георгиев.

За обезпечаване ефективността на управлението и гарантиране интересите на всички акционери на "ВИПОМ" АД, правомощията и начина на работа на СД се определят от Устава на Дружеството, Правилата за работа на СД, договорите с членовете на СД и действащото законодателство.

За осъществяване на ефективна връзка с настоящи и потенциални нови акционери СД е назначил на трудов договор Директор за връзка с инвеститорите - Лора Рузвелт Витанова.

"ВИПОМ" АД е част от икономическа група (за краткост по-долу - "Групата на "ВИПОМ" АД или само "Групата"), която се състои от:

- "ВИПОМ" АД - предприятие-майка, и
- ООО "ВИПОМ ТРЕЙД" - дъщерно предприятие.

"ВИПОМ" АД - е собственик на 100% от капитала на ООО "ВИПОМ ТРЕЙД".

ООО "ВИПОМ ТРЕЙД" е създадено по решение на Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД (прието на проведено на 15.11.2015г. заседание) с цел подобряване оперативната дейност на Дружеството на пазарите на Руската Федерация и страните от ОНД. Дъщерното предприятие е регистрирано на адрес: Руска Федерация, 125284, гр. Москва, ул. "Беговая", дом 32, помещение IX, стая 2; с уставен капитал 50 000 (петдесет хиляди) руски рубли; с правно организационна форма - дружество с ограничена отговорност и с предмет на дейност: "Търговия на едро с други машини, прибори, оборудване с общопроемишлено и специално предназначение, както и всяка друга дейност, която не е забранена от закона". ООО "ВИПОМ ТРЕЙД" се управлява и представлява от Управител - Мария Игоревна Вронская, гражданин на Руската Федерация.

Настоящата "Програма за прилагане на стандартите, залегнали в Националния кодекс за корпоративно управление" (за краткост по-долу - **Програмата**) е разработена в пълно съответствие с разпоредбите на ЗППЦК, ТЗ и нормативните актове по прилагането им.

Настоящата програмата е приета от Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД на 08.11.2016 г. Непосредственото ѝ приложение в дейността на Дружеството е ангажимент на Съвета на директорите на Дружеството.

С оглед на факта, че "ВИПОМ" АД осъществява дейността си в условията на динамична икономическа среда и постоянно променящата се регулативна рамка, тази Програма ще се преразглежда, обновява, адаптира своевременно към новите изисквания и в съответствие с добрите практики за корпоративно управление.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**II. ОСНОВНИ ЦЕЛИ**

Националният кодекс за корпоративно управление (за краткост по-долу - **НККУ**) е наричан от стандарти за добра практика и средство за общуване между бизнеса от различните страни. Той е съобразен с нормативната уредба, без да я повтаря и препоръчва как компаниите да прилагат добрите практики и принципите на корпоративно управление. Правилата и нормите на НККУ са стандарти за управлението и надзора на публичните дружества, доказали през годините своята ефективност. В основата му е разбирането за корпоративното управление като балансирано взаимодействие между акционери, ръководства на компании и заинтересованите лица. Доброто корпоративно управление означава лоялни и отговорни корпоративни ръководства, прозрачност и независимост, както и отговорност на дружеството пред обществото. Прилагането на стандартите гарантира, че дейността на "ВИПОМ" АД е резултат на обективни и закономерни процеси, свързани с усъвършенстване на фирменото управление и прилагане на такива методи на корпоративно управление, които се отразяват позитивно върху пазарното представяне на Дружеството и неговите дъщерни дружества.

Настоящата Програма урежда политиката, която Съветът на директорите на "ВИПОМ" АД провежда, за да създаде възможност на акционерите и други заинтересовани лица да упражняват по-пълно своите права, да вземат по-активно участие в обсъждането на важни за Дружеството въпроси, които се отразяват върху доходността на тяхните инвестиции.

Доброто корпоративно управление налага създаването на условия и система за управление от страна на акционерите посредством избраните от тях управителни органи, с оглед осъществяване на целите на добрата корпоративна практика. Това включва изготвянето на вътрешни правила и средства, чрез които Дружеството се управлява, процедури и ред за организация и провеждане на Общо събрание на акционерите, предприемане на действия за насърчаване участието на акционерите в работата на Общото събрание с оглед гарантиране правата им в съответствие със законовите разпоредби. и Устава. Също така, корпоративното управление създава рамката, в която се поставят целите на Дружеството, определят се средствата за тяхното постигане и се следят резултатите.

Изготвянето и прилагането на настоящата Програма е свързано с прилагането на стандартите, залегнали в НККУ, които са основата за осигуряване на устойчиво развитие на Дружеството съобразно пазарните условия, а в резултат от това - осигуряване на доходност на инвестициите на всеки акционер и нарастване на тяхната стойност при балансирано разпределение на риска.

Основните цели, които Съветът на директорите се стреми да постигне чрез прилагане на настоящата Програма и стандартите, залегнали в НККУ, са:

1. Равнопоставено третиране на всички акционери, включително миноритарните и чуждестранните акционери;
2. Защита и улесняване упражняването на правата на акционерите в границите, допустими от действащото законодателство и в съответствие с разпоредбите на устройствените актове на Дружеството;
3. Информираност на настоящите и потенциалните нови акционери чрез своевременно и пълно разкриване на регулираната информация за Дружеството;
4. Ефективно взаимодействие в интерес на Дружеството и всички негови акционери със заинтересованите лица;
5. Ефективно взаимодействие с институционални инвеститори - акционери в Дружеството, както и с пазарите на финансови инструменти и други посредници;
6. Спазване на приложимото право по отношение на независимия финасов одит;
7. Идентифициране и ефективно управление на рисковете, съпътстващи дейността на Дружеството чрез изграждане на системи за вътрешен контрол;
8. Лоялност, почтеност, управленска и професионална компетентност на управленския екип.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**III. СРЕДСТВА И МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ**

Настоящата Програма за прилагане на стандартите, залегнали в НККУ цели създаването и прилагането в дейността на Дружеството и неговия управителен орган - Съвета на директорите на ясни правила и процедури с оглед установяване и утвърждаване на най-добра корпоративна практика и обезпечаване устойчивото развитие на Дружеството.

1. РАВНОПОСТАВЕНО ТРЕТИРАНЕ НА ВСИЧКИ АКЦИОНЕРИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО МИНОРИТАРНИТЕ И ЧУЖДЕСТРАННИТЕ АКЦИОНЕРИ, ЗАЩИТА НА ТЕХНИТЕ ПРАВА И ИНТЕРЕСИ

Съветът на директорите на "ВИПОМ" АД гарантира равнопоставеното третиране на всички акционери, включително миноритарните и чуждестранните акционери и защитата на техните права и интереси чрез:

- осигуряване възможност на всички акционери с право на глас да гласуват на общото събрание на акционерите - лично или чрез представител;
- осъществяване на организация и упражняване на ефективен контрол при участие на акционер в общото събрание на акционерите чрез представител;
- изготвяне на правила и процедури за организирането и провеждането на редовни и извънредни общи събрания на акционерите, които да гарантират равнопоставено третиране на всички акционери и техните права, включително и изразяване на мнения по важни въпроси;
- предоставяне в законоустановения срок на ясно структурирани и невъвеждащи в заблуда акционерите материали за провеждане на свикано ОСА;
- еднакво третиране на всички акционери от един клас.
- създаване на секция в интернет страницата на Дружеството с изчерпателна информация относно предстоящи и вече проведени общи събрания на акционерите и взетите на тях решения; поддържане и обновяване на информацията на интернет-страницата на Дружеството;
- осъществяване на ефективна връзка между управителния орган на Дружеството и неговите акционери и лицата, проявили интерес да инвестират в ценни книжа на Дружеството, както и предоставяне на информация относно текущото финансово и икономическо състояние и друга информация, на която те имат право в качеството им на акционери или инвеститори.

1.1. Осигуряване възможност на всички акционери с право на глас да гласуват на общото събрание на акционерите - лично или чрез представител

Основно право на акционерите във всяко акционерно дружество е **правото им на глас в общото събрание на акционерите** (за краткост по-долу - ОСА). Това право може да се упражнява лично и чрез представител от лицата, вписани в книгата на акционерите 14 дни преди датата на събранието.

Съгласно действащото законодателство и Устава, **общото събрание на акционерите се провежда по седалището на Дружеството в гр.Видин, поне веднъж годишно.**

Свикването на ОСА се осъществява от Съвета на Директорите. Общото събрание може да се свика **и по искане на акционери**, които притежават акции, представляващи поне 5 на сто от капитала на дружеството. За целта те представят своето искане пред Съвета на директорите.

Свикването на ОСА се осъществява чрез Покана, която се публикува най-малко 30 дни преди датата на събранието в Търговския регистър, на интернет страницата на БФБ, на интернет страницата на дружеството (<http://www.vipom.ru/bg>) и на интернет-страница в една интернет-медия - „Борсова и информационна компания - Капиталов пазар“ ЕООД, <http://www.beis.bia-bg.com> - раздел "Регулирана информация".

В поканата задължително се посочват фирмата (наименованието) и седалището на дружеството; мястото, датата и часа на провеждане; вида на общото събрание; съобщение за формалностите, които трябва да бъдат изпълнени за участие в събранието и за

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

упражняване правото на глас - лично или чрез пълномощник; дневния ред на въпросите, предложени за обсъждане, както и конкретни предложения за решения по тях; общия брой на акциите и правата на глас в общото събрание към датата на решението за свикване на общото събрание; правото на акционерите да участват в общото събрание; правото на акционерите да включват въпроси в дневния ред на общото събрание и да правят предложения за решения по въпроси, включени в дневния ред на общото събрание и крайния срок за упражняване на това право; правото на акционерите да поставят въпроси по време на общото събрание; правилата за гласуване чрез пълномощник и начините, чрез които Дружеството ще бъде уведомявано за извършени упълномощавания; датата, предхождаща с 14 дни датата на провеждане на общото събрание с указание, че само лицата, вписани като акционери на тази дата, имат право да участват и да гласуват в общото събрание; мястото и начина на получаване на писмените материали, свързани с дневния ред на общото събрание. Към поканата се прилагат писмени материали по точките от дневния ред и образец за гласуване чрез пълномощник.

В Поканата и писмените материали всички предложения, свързани с основни корпоративни събития, включително предложението за разпределяне на печалбата, се формулират като отделни точки в дневния ред.

Уставът на Дружеството не предвижда да бъдат изпращани писмени покани до всеки акционер.

Съгласно Устава на "ВИПОМ" АД гласуване чрез електронни средства не е приложимо.

Дружеството не събира такси от акционерите за изготвянето и оповестяването на поканата и материалите за провеждането на общото събрание на акционерите.

1.2. Осъществяване на организация и упражняване на ефективен контрол при участие на акционер в общото събрание на акционерите чрез представител

Всеки акционер на "ВИПОМ" АД има право да упълномощи всяко физическо или юридическо лице да участва и да гласува в общото събрание от негово име. В утвърдените от СД "Правила за гласуване на общо събрание на акционерите чрез пълномощник" са изброени изискванията относно упълномощаването, представянето на пълномощното на дружеството и неговото евентуално оттегляне (включително и чрез електронни средства), даването на инструкции от страна на акционера за начина на гласуване (ако има такива) и изискванията, необходими за идентификация на акционерите и пълномощниците, както и за осигуряване възможност за проверка на съдържанието на инструкциите, дадени в пълномощното. Уредено е и участието в общото събрание чрез пълномощно, издадено на чужд език. Пълномощникът има същите права да се изказва и да задава въпроси на общото събрание, както акционера, когото той представлява.

1.3. Изготвяне на правила и процедури за организирането и провеждането на редовни и извънредни общи събрания на акционерите, които да гарантират равнопоставено третиране на всички акционери и техните права, включително и изразяване на мнения по важни въпроси;

Процедурите по подготовка, свикване и провеждане на редовни и извънредни общи събрания на акционерите, въведени и изпълнявани в Дружеството целят да осигурят безпроблемното им провеждане, равнопоставено третиране на всички акционери и съблюдаване на правата им. Съветът на директорите е разработил и утвърдил "Правила за организирането и провеждането на редовни и извънредни общи събрания на акционерите" и "Правила за гласуване на общо събрание на акционерите чрез пълномощник", в съответствие с които се организират и провеждат общите събрания на акционерите на "ВИПОМ" АД и които са публикувани и на интернет страницата на дружеството: <http://www.vipom.ru/bg>. Съблюдаването на тези правила и залегналите в тях процедури гарантира

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

равнопоставеното третиране на всички акционери, включително минориталните и чуждестранните акционери и защитата на техните права и интереси.

1.4. Предоставяне в законоустановения срок на ясно структурирани и невъвеждащи в заблуда акционерите материали за провеждане на свикано ОСА;

Материалите за провеждане на общото събрание се изготвят от СД и имат за цел да **гарантират правото и възможността на акционерите да вземат информирано и обосновано решение** по въпросите от дневния ред на общото събрание.

Писмените материали се поставят в разположение на акционерите в адреса на управление на Дружеството **в деня на публикуване на Поканата** за свикване на общото събрание. При поискване от акционер, те се предоставят от Директора за връзки с инвеститорите безплатно. Искането за предоставянето им се адресира до Съвета на директорите и се завежда с входящ номер към кореспонденцията на Дружеството. В специална книга акционерите удостоверяват с подписа си, че материалите, свързани с дневния ред на Общото събрание, са им били предоставени на разположение.

Материалите за провеждане на общото събрание, в тяхната цялост, се публикуват на интернет страницата на дружеството (<http://www.vipom.ru/bg>) и интернет-медията „Борсова и информационна компания - Капиталов пазар“ (<http://www.beis.bia-bg.com>) - раздел "Регулирана информация" **в деня на публикуване на Поканата** за свикване на общото събрание

Текстовете в материалите за провеждане на общото събрание са конкретни и ясни и не въвеждат в заблуждение акционерите.

При определени условия **акционерите могат да включват въпроси в дневния ред на вече свикано общото събрание, както и да предлагат решения по вече обявения дневен ред.** Изискване на закона е тези акционери да притежават акции, представляващи поне 5 на сто от капитала на дружеството. Не по-късно от 15 дни преди откриването на общото събрание те представят в търговския регистър списък на въпросите, които ще бъдат включени в дневния ред, предложенията за решения и писмените материали, свързани с тях. Най-късно на следващия работен ден тези акционери са длъжни да представят списъка от въпроси, предложенията за решения и писмените материали по седалището и адреса на управление на "ВИПОМ" АД. Дружеството актуализира дневния ред и уведомява обществеността. В случай на необходимост, Съветът на директорите на "ВИПОМ" АД съдейства на акционерите при упражняване на това им право.

1.5. Еднакво третиране на всички акционери от един клас.

Всички емитирани от "ВИПОМ" АД акции са от един и същ клас. Дружеството няма издадени акции с особени права. Всички акционери имат еднакви права. Всяка акция дава право на един глас в общото събрание на акционерите, право на дивидент и на ликвидационен дял, съразмерни с номиналната стойност на акцията.

Всеки потенциален инвеститор може да получи информация за правата на гласуване с акциите на Дружеството преди тяхната покупка. Всяка евентуална промяна в правата за гласуване може да стане само с решение на общото събрание на акционерите.

1.6. Създаване на секция в интернет страницата на Дружеството с изчерпателна информация относно предстоящи и вече проведени общи събрания на акционерите и взетите на тях решения; поддържане и обновяване на информацията на интернет-страницата на Дружеството

Съгласно действащото законодателство "ВИПОМ" АД, като публична компания, разполага със и поддържа собствена страница в интернет на адрес <http://www.vipom.ru/bg>. Поради спецификата на дейността и експортната си ориентираност, Дружеството разполага и с такива на английски, руски и немски език на адреси, съответно <http://vipom.com/>, <http://vipom.ru/> и <http://vipom.ru/de/>.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

Корпоративната информация, в това число **относно предстоящи и вече проведени общи събрания на акционерите и взетите на тях решения както и другата изискуема от закона регулирана информация**, се публикува на основната страница на Дружеството на български език- <http://vipom.ru/bg/>., както и в секцията "Новини".

Важна задача пред изпълнителното ръководство на Дружеството е да обезпечи и организира обособяването на **отделна секция** на интернет страницата, **предназначена за информация относно корпоративното управление**, където освен торецитираната информация да бъдат публикувани всички основни документи - Устава, програмите, правилата и политиките, прилагани в Дружеството, оповестяваната вътрешна и допълнителна информация, годишните финансови отчети и междинните уведомления за финансовото състояние, съобщения относно социалнозначими събития в живота на Дружеството и друга важна за инвеститорите информация . С цел улесняване на чуждестранните настоящи и потенциални инвеститори, тази информация може да се публикува и на англоезичната версия на сайта.

1.7. Осъществяване на ефективна връзка между управителния орган на Дружеството и неговите акционери и лицата, проявили интерес да инвестират в ценни книжа на Дружеството, както и предоставяне на информация относно текущото финансово и икономическо състояние и друга информация, на която те имат право в качеството им на акционери или инвеститори.

За осъществяване на ефективна връзка с настоящи и потенциални нови акционери, СД е назначил на трудов договор **Директор за връзка с инвеститорите (ДВИ)**, който следи за разясняване на правата на всички акционери, спазване на техните права и информирането им по всички въпроси относно дейността на "ВИПОМ" АД, които не представляват вътрешна информация по смисъла на от ЗППЦК или за чието разкриване не съществува друга забрана. СД осигурява участието на ДВИ на значими корпоративни събития, в това число заседания на Съвета на директорите и на Общото събрание на акционерите, където Директорът за връзки с инвеститорите да има възможност да следи за спазване на правата на акционерите и разкриването на информация. Директорът за връзки с инвеститорите изготвя отчет за своята дейност на ясен и достъпен език, който представя на акционерите на всяко редовно годишно общо събрание на Дружеството.

Всеки акционер може по телефона или в писмен вид - чрез факс или електронна поща да контактува с Дружеството, като може да задава въпроси, да поиска и да получи от ДВИ или членовете на СД интересувашата го информация, с изключение на такава, представляваща вътрешна информация по смисъла на ЗППЦК или за чието разкриване съществува друга законова забрана. Контактната информация на ДВИ е публикувана на интернет-страницата на Дружеството (<http://www.vipom.ru/bg/>). Офисът на ДВИ е отворен за акционери и заинтересовани лица през цялото работно време на Дружеството.

По време на провеждане на Общо събрание, **всеки акционер има право да изрази мнението си, да задава въпроси и да получи от членовете на СД верен, изчерпателен и по същество отговор** по точките от дневния ред, както и по всички въпроси, касаещи икономическото и финансовото състояние и търговската дейност на Дружеството, освен за обстоятелства, които представляват вътрешна информация, независимо дали те са свързани с дневния ред.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**2. ЗАЩИТА И УЛЕСНЯВАНЕ УПРАЖНЯВАНЕТО НА ПРАВАТА НА АКЦИОНЕРИТЕ**
Съгласно закона и Устава на Дружеството, всеки акционер на "ВИПОМ" АД има следните права:

- на глас в Общото събрание на акционерите - може да бъде упражнено лично или чрез упълномощаване на трето лице;
- на дивидент при разпределение на печалбата, съразмерно на притежаваните акции;
- на ликвидационен дял;
- при увеличението на капитала да придобие акции, които съответстват на неговия дял в капитала преди увеличението;
- на участие в управлението;
- на информация;
- да продава или купува акции при спазване на изискванията на действащото законодателство;
- на защита чрез съда.

2.1. Право на глас в Общото събрание на акционерите - може да бъде упражнено лично или чрез упълномощаване на трето лице

Правото на глас в общото събрание на публично дружество възниква с пълното изплащане на емисионната стойност на всяка акция и след вписване на Дружеството, съответно на увеличението на неговия капитал, в Търговския регистър. Това право важи за всички лица, вписани 14 дни преди датата на Общото събрание в Книгата на акционерите на Дружеството, водена от "Централен депозитар" АД - вписването се удостоверява от списъка на акционерите, предоставен от "Централен депозитар" АД по искане на Изпълнителния директор на "ВИПОМ" АД.

Съветът на директорите е разработил и утвърдил "**Правила за организирането и провеждането на редовни и извънредни общи събрания на акционерите**" и "**Правила за гласуване на общо събрание на акционерите чрез пълномощник**", в съответствие с които се организират и провеждат общите събрания на акционерите на "ВИПОМ" АД и които са публикувани и на интернет - страницата на дружеството: <http://www.vipom.ru/bg>.

Съблюдаването на тези правила и залегналите в тях процедури гарантира равнопоставеното третиране на всички акционери, включително минориталните и чуждестранните акционери и защитата на техните права и интереси.

Акционерите имат **право да гласуват** с притежаваните от тях акции **по всички въпроси от компетентността на общото събрание на акционерите**, поставени за разглеждане в дневния ред, например въпроси относно увеличаване или намаляване на капитала на Дружеството, промени в Устава на Дружеството, избор и освобождаване на членове на СД, освобождаване на членовете на СД от отговорност, определяне на размера на възнагражденията и гаранцията за управление на членовете на СД, одобряване на годишния финансов отчет, приемане на доклада на регистрирания одитор и избора на такъв за следващата година, както и на доклада за дейността на Дружеството, изготвен от СД и други.

2.2. Право на дивидент при разпределение на печалбата, съразмерен на притежаваните акции

Дружеството, при кумулативното наличие на предпоставките за това, изброени в Устава и закона, а именно: изтичане на съответната финансова година, наличие на реализирана от Дружеството печалба за съответната година, наличие на остатък от печалбата след облагането ѝ с данъци и заделяне на необходимите средства за попълване на фонд "Резервен", решение на общото събрание на акционерите за приемане на годишния финансов отчет и решение на общото събрание на акционерите за разпределяне на печалбата, включително и за плащане на дивиденти, **изплаща като дивидент част от чистата си печалба за финансовата година**. Дивидент се изплаща само ако според проверения и приет финансов отчет за съответната

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

година чистата стойност на имуществото, намалена с дивидентите и лихвите, подлежащи на изплащане, е не по-малка от сумата на капитала на Дружеството, фонд "Резервен" и другите фондове, които Дружеството е длъжно да образува по закон или Устав. Не се допуска изплащане на дивидент на акционерите на Дружеството за сметка на фонд "Резервен" или с парични средства, постъпили от продажба на нова емисия акции.

Право да получат дивиденди имат акционерите, вписани като такива в книгата на акционерите на Дружеството, водена от "Централен депозитар" АД, на 14-ия ден след датата на общото събрание на акционерите, на което е приет одитирания годишен финансов отчет и решението за разпределение на печалбата. Дружеството е длъжно да осигури изплащане на гласувания от общото събрание дивидент в 3-месечен срок от провеждането му.

СД организира изплащане на дивиденди на акционерите, съгласно процедурата, заложена в утвърдените от Съвета "Правила за изплащане на дивиденди". В деня, следващ датата на общото събрание на акционерите, приело решение за изплащане на дивидент, "ВИПОМ" АД ще уведоми КФН, БФБ и Централен депозитар, ще публикува съобщение на своята интернет страница и в съответната интернет медия. От своя страна, борсата също дава публичност на решението.

Акционерите на Дружеството могат да получат своя актуален дивидент, както следва:

- акционерите, които имат сметки при инвестиционни посредници – от съответния посредник;
- акционерите, които нямат сметки при инвестиционен посредник - в клоновете на обявена предварително банка, с която Дружеството е сключило договор за изплащане на дивидентите.

Освен лично от акционера – физическо лице, дивидентът може да бъде получен и от негов пълномощник. Тъй като дивидентът е парично вземане, е необходимо пълномощното да бъде нотариално заверено.

Ако пропуснат да получат дивидента си в посочените срокове, акционерите могат да го получат от началото на следващата календарна година в офиса по адрес на управление на "ВИПОМ" АД по реда за получаване на дивидент за минали години.

2.3. Право на ликвидационен дял

Освен в случаите на обявяване в несъстоятелност, след прекратяване на Дружеството се извършва ликвидация. Ликвидаторите на Дружеството се определят с решение на общото събрание. Съгласно Устава на "ВИПОМ" АД и действащото законодателство, **всеки акционер, в случай на прекратяване на Дружеството, има право на ликвидационен дял, съразмерен на притежавания от него дял акции.**

2.4. Право при увеличението на капитала на Дружеството да придобие акции, които съответстват на неговия дял в капитала преди увеличението

Това право на акционерите е гарантирано в ЗППЦК, ТЗ и Устава на "ВИПОМ" АД. **Целта е акционерите и най-вече - миноритарните такива, след емитирането на нови акции, да могат да запазят дяловото си участие в капитала на Дружеството такова, каквото е било преди увеличението му.**

Съгласно Устава, **увеличението на капитала може да бъде извършено само с решение на Общото събрание на акционерите** в съответствие с правилата, предвидени в чл.192 и сл. от ТЗ при спазване изискванията на чл.112 и сл. от ЗППЦК.

При увеличаване на капитала на публично дружество емисионната стойност на новите акции трябва да бъде изплатена напълно, освен при увеличаване на капитала чрез превръщане на част от печалбата в капитал или чрез превръщане на облигации в акции.

Право да участват в увеличението на капитала имат лицата, придобили акции най-късно 14 дни след датата на решението на общото събрание за увеличаване на капитала, а когато това

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

решение се взема от Съвета на директорите - лицата, придобили акции най-късно 7 дни след датата на обнародване на съобщението по чл. 92а, ал. 1 от ЗППЦК.

Издаването на облигации от Дружеството може да бъде извършено само с решение на общото събрание или, ако общото събрание е упълномощило за това управителния орган, с точно и подробно фиксиране на параметрите на емисията - с решение на СД.

2.5. Право на участие в управлението

Съгласно Устава "ВИПОМ" АД, всеки акционер има **право да участва в управлението, като може да предлага, да участва в избора и да бъде избран** в органите за управление на Дружеството.

"ВИПОМ" АД се управлява от Съвет на директорите. Дружеството е въвело ясна и прозрачна процедура за избора и е установило правата и задълженията на членовете на Съвета, които са залегнали в утвърдените от Съвета на директорите **"Правила за работа на Съвета на Директорите на "ВИПОМ" АД.**

Членовете на Съвета на директорите се избират от Общото събрание на акционерите на "ВИПОМ" АД в съответствие с изискванията на действащото законодателство и на Устава на Дружеството чрез прозрачна процедура, която осигурява освен всичко останало навременна и достатъчна информация относно личните и професионалните качества на кандидатите за членове. Броят на последователните мандати на членовете на Съвета на директорите не е ограничен и има за цел да осигури ефективна работа на Дружеството и спазването на законовите изисквания. При предложения за избор на нови членове на Съвета на директорите се спазват принципите за **съответствие на компетентността на кандидатите с естеството на дейността на Дружеството.**

Член на Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД може да бъде **всяко дееспособно физическо или юридическо лице, което отговаря на залегналите в ТЗ, ЗППЦК и Устава на Дружеството изисквания.** Когато за член е избрано юридическо лице, то определя представител за изпълнение на задълженията му в Съвета. Физическите лица, които представляват юридическите лица - членове на Съвета, трябва да отговорят на същите изисквания. Юридическото лице е солидарно и неограничено отговорно заедно с останалите членове на Съвета за задълженията, произтичащи от действията на неговия представител.

С оглед контрол върху дейността на изпълнителното ръководство, законът предвижда **най-малко една трета от членовете на Съвета на директорите да бъдат независими лица.**

Членовете на Съвета на директорите трябва да имат **подходящи знания и опит, които изисква заеманата от тях позиция. Повишаването на квалификацията на членовете на Съвета на директорите е техен постоянен ангажимент.**

2.6. Право на информация

За да могат да упражняват своите законни права и в съответствие с Устава на "ВИПОМ" АД, **акционерите - настоящи и потенциални такива имат право на информация** за Дружеството съгласно чл.224 от ТЗ и чл.110в от ЗППЦК, От своя страна Дружеството, чрез своя управителен орган - СД, е длъжно да **гарантира целостта на тази информация.**

За целта, СД на "ВИПОМ" АД е утвърдил и прилага в дейността си **"Политика за разкриване на информация и връзки с инвеститорите"**. Спазването на залегналите в нея правила гарантира, че акционерите на Дружеството ще получат максимален обем конкретна, ясна и честна информация за Дружеството.

"ВИПОМ" АД поддържа **и собствена интернет-страница (<http://www.vipom.ru/bg>),** на която се публикува разнообразна и полезна информация за акционерите, инвеститорите и всички заинтересувани лица.

СД на "ВИПОМ" АД провежда последователна **политика "на отворени врати"**. Акционери, потенциални инвеститори и заинтересовани лица могат свободно да общуват пряко както с

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

директора за връзки с инвеститорите, така и с членовете на Съвета на директорите на дружеството.

Подробна информация за прилаганата в Дружеството политика за разкриване на информация се съдържа в т.3. от настоящата Програма.

2.7. Право да продава или купува акции при спазване на изискванията на действащото законодателство

Акциите на "ВИПОМ" АД се търгуват свободно на "Българска фондова борса – София" АД (БФБ) - "Алтернативен пазар BaSE market" (<http://www.basemarket.bg/>), с което е осигурено правото на всеки акционер и потенциален инвеститор да продава и купува акции на дружеството. Търговията на акции се осъществява чрез инвестиционни посредници, лицензирани от КФН. **Акционерът може да продаде или прехвърли своите акции само чрез лицензиран инвестиционен посредник, ако притежава депозитарна разписка за тях.** Издаването на нова депозитарна разписка, в случай на загубване или унищожаване на старата, е грижа на всеки акционер. Инвестиционният посредник има право и да издаде дубликат на депозитарната разписка, ако му бъде поръчана тази услуга. **Покупката и продажбата на акции и издаването на дубликат на депозитарна разписка са платени услуги на инвестиционните посредници.** Почти всички банки също са инвестиционни посредници, но не всеки техен клон работи с ценни книжа. Справка за лицензираните инвестиционни посредници може да се получи на телефона на КФН (+359 2 940 49 99 - централа) или на интернет страницата на КФН (<http://www.fsc.bg/bg/pazari/kapitalov-pazar/spisatsi-podnadzorni-litsa/investitsionni-posrednitsi/>).

При положение, че акционерът е взел решение за продажба, ръководството на "ВИПОМ" АД го съветва **предварително да се информира за цената на акциите.** Информация за цената може да се получи от редица специализирани издания, както и на сайта на БФБ - "Алтернативен пазар BaSE market" (<http://www.basemarket.bg/>),

РЪКОВОДСТВОТО НА "ВИПОМ" АД ОБРЪЩА ВНИМАНИЕ НА СВОИТЕ АКЦИОНЕРИ И ГИ СЪВЕТВА ДА НЕ СЕ ДОВЕРЯВАТ НА НЕПОЗНАТИ ЛИЦА, КОИТО ПРЕДЛАГАТ ИЗКУПУВАНЕ НА ТЕХНИТЕ АКЦИИ.

Друга възможност за акционерите да продадат притежаваните от тях акции е **обратното изкупуване** от страна на Дружеството на основание чл. 187б от ТЗ и чл. 111 от ЗППЦК. Проведеното на **27.06.2016 г., редовно годишно общо събрание на акционерите** взе решение за **обратно изкупуване на собствени акции на "Випом" АД** при следните условия:

а). **Максимален брой акции**, подлежащи на обратно изкупуване - **до 3%** на календарна година от общия брой акции, издадени от Дружеството, **максимум 10%** от капитала на Дружеството за целия срок на процедурата.

б). **Срок** за извършване на изкупуването - **не по-дълъг от 5 години.**

в). **Цени** на обратно изкупуване на една акция - **минимална 2.50 лв, максимална - 10.00 лв.**

Цитираното общо събрание на акционерите овласти СД да **определи конкретните дати за начало и край** на обратното изкупуване. да избере **лицензиран инвестиционен посредник**, чрез който да бъде извършено обратното изкупуване, да определи всички останали **конкретни параметри** по обратното изкупуване на собствени акции на дружеството, да се разпорежда с изкупените акции, както и да извърши всички необходими правни и фактически действия в изпълнение на приетите от общото събрание на акционерите решения.

Към датата на приемане на настоящата Програма, СД на "ВИПОМ" АД **не е стартирал процедурата по обратно изкупуване** на собствени акции. В случай на настъпване на такова събитие, СД е длъжен да **уведоми КФН за броя собствени акции, които ще закупи и за инвестиционния посредник**, на който е дадена поръчка за изкупуването. Уведомяването трябва да бъде извършено **най-късно до края на работния ден, предхождащ деня на**

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

изкупуването. КФН дава публичност на получената информация чрез водения от нея регистър за публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа. Едновременно с това, СД ще уведоми и обществеността, като публикува уведомлението, заедно с подробна информация относно конкретните параметри на обратното изкупуване и данни за избрания инвестиционен посредник, на интернет страницата на Дружеството. Същата информация ще бъде изпратена и до "Централен депозитар" АД.

След като придобие или прехвърли собствени акции пряко или чрез друго лице, действащо от свое име, но за негова сметка, Дружеството е длъжно да разкрие информация за броя на гласовете, свързани с тези акции, незабавно, но не по-късно от 4 работни дни от придобиването или прехвърлянето, когато броят им достигне, надхвърли или падне под 5 или 10 на сто от правата на глас. Уведомлението се изпраща на КФН, БФБ, Централен депозитар и се публикува на интернет страниците на Дружеството (<http://www.vipom.ru/bg>) и интернет-медията "Борсова и информационна компания - Капиталов пазар" (<http://www.beis.bia-bg.com>) - раздел "Регулирана информация".

Друга възможност акционерите да купят акции е увеличението на капитала на "ВИПОМ" АД, което може да бъде извършено само по решение на общото събрание на акционерите и при спазване на действащото законодателство. До момента, на проведените редовни и извънредни общи събрания на Дружеството, такова решение не е взимано.

2.8. Право на защита чрез съда

Всеки акционер има право да обжалва пред съда решения на Общото събрание на акционерите

Всеки акционер има право да обжалва пред съда решения на Общото събрание на акционерите, противоречащи на закона или Устава на Дружеството. Основанието за искане на отмяна на решение на общо събрание може да бъде противоречието му с повелителните разпоредби на закона и/или на Устава на Дружеството, т.е. атакуваното решение да е противозаконно и/или противоуставно. Противоречието на решението на общото събрание със закона и/или Устава следва да се преценява както с оглед на материалния закон (нарушаване разпоредбите за разпределение на печалба, решение за определяне на дивиденди, нарушаване правото на информация и правата на акционера да прегледа и да получи при поискване безплатно всички писмени материали, свързани с дневния ред в установения срок и други), така и на процесуалния закон (напр. нарушение на законовите разпоредби относно процедурата за свикване или провеждане на събранието на Дружеството).

Лица, притежаващи заедно или поотделно най-малко 5% от капитала на Дружеството, при бездействие от страна на Съвета на директорите, което застрашава интересите на Дружеството, имат право:

- да предявят иск пред Окръжния съд по седалището на "ВИПОМ" АД за обезщетение за вреди, причинени на Дружеството от действия или бездействия на членовете на Съвета на директорите;
- да искат от Общото събрание или Окръжния съд назначаването на контролори, които да проверят цялата счетоводна документация на Дружеството и изготвят доклад за констатациите си;
- да искат от Окръжния съд свикване на Общо събрание на акционерите на Дружеството или овластяване на техен представител да свика Общо събрание по определен от тях дневен ред - ако в едномесечен срок от датата на отправянето до СД на "ВИПОМ" на искане за свикване на общо събрание то не бъде удовлетворено или ако общото събрание не бъде проведено в 3-месечен срок от заявяване на искането.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**3. ИНФОРМИРАНост НА НАСТОЯЩИТЕ И ПОТЕНЦИАЛНИТЕ АКЦИОНЕРИ ЧРЕЗ НАВРЕМЕННО И ПЪЛНО РАЗКРИВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ****3.1. Утвърждаване на политика и осъществяване на контрол за навременното, вярно и разбираемо разкриване на информацията относно дейността на Дружеството**

Правото на информация е неделимо право на настоящите и бъдещите акционери на "ВИПОМ" АД, залегнало както в действащото законодателство, така и в Устава на Дружеството. За да се гарантира правото на акционерите да вземат информирани и обосновани решения, те трябва да бъдат навременно, вярно и разбираемо информирани за дружествените дела. За да изпълни тези си задължения, СД на "ВИПОМ" АД е утвърдил и прилага в дейността си **"Политика за разкриване на информацията и връзки с инвеститорите"**, която се основава на принципа за равнопоставено третиране на всички акционери на Дружеството.

3.2. Навременно и точно оповестяване на регулираната информация

Навременното и точно оповестяване по всички важни въпроси от дейността на дружеството е първостепенна задача на СД. Оповестяването включва съществена информация за финансовите и оперативни резултати от дейността, структурата на акционерна собственост и правата за гласуване, информацията за членовете на СД, съществените рискове, структурата на управление и прилаганите в Дружеството политики. В съответствие с приетата **"Политика за разкриване на информацията и връзки с инвеститорите"**, корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД е създадо и поддържа **система за разкриване на информацията**. Нейното правилно структуриране и нормално функциониране **гарантира равнопоставеност на адресатите на информацията** (акционери, заинтересовани лица, инвестиционна общност) и **не позволява злоупотреби с вътрешна информация**. СД на "ВИПОМ" АД **гарантира, че системата за разкриване на информацията осигурява пълна, навременна, вярна и разбираема информация**, която дава възможност за обективни и информирани решения и оценки.

СД на "ВИПОМ" АД гарантира, че информацията се разкрива **по начин, който способства бързия достъп** и пълната, точна и своевременна оценка на информацията от обществеността. Вътрешната информация, засягаща пряко Дружеството, се разкрива публично веднага след настъпване на дадено събитие или узнаването му от ръководството.

"ВИПОМ" АД **не комбинира** разкриването на вътрешна информация на обществеността с предлагането на неговите дейности на пазара. Дружеството **публикува и поддържа на своята интернет страница за срок от най-малко пет години цялата вътрешна информация**, която е задължено да разкрие публично.

СД отдава изключително значение на организацията за провеждане на общото събрание на акционерите, включително **предоставяне на изчерпателна и навременна информация за датата, часа и мястото, дневния ред на общото събрание, конкретните предложения за решения по всяка точка от дневния ред, информацията за реда за упражняване на правото на глас на акционерите**. В срок не по-малко от 45 дни преди датата на общото събрание СД предоставя материалите за събранието на КФН, БФБ, "Централен депозитар" АД, както и на обществеността чрез публикуването им на собствената интернет страница (www.vipom.ru/bg) и чрез електронна медия „Борсова и информационна компания - Капиталов пазар“ ЕООД (<http://www.beis.bia-bg.com>). Когато дневният ред включва избор на членове на съвета на директорите, в материалите се включват и данни за имената, постоянния адрес и професионалната квалификация на предложените лица. Същите материали се изпращат и до Търговския регистър (<http://www.brra.bg>) и подлежат на задължително вписване по партидата на Дружеството.

От деня на публикуване на поканата **акционерите могат да се запознаят** всеки работен ден от 9:00 до 17:00 часа с материалите за общото събрание **и в офиса** по седалище и адрес на

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

управление на "ВИПОМ" АД. При поискване от акционер, писмените материали **се предоставят безплатно.**

На заседанието на общото събрание **всеки акционер може да зададе въпроси** към ръководството на Дружеството, независимо дали те са свързани с разглежданите въпроси от дневния ред. **Членовете на СД** на дружеството са длъжни да **отговарят вярно, изчерпателно и по същество** на въпросите на акционерите относно икономическото и финансовото състояние и търговската дейност на дружеството, освен за обстоятелствата, които представляват вътрешна информация.

След провеждане на ОСА, Дружеството предоставя на КФН, БФБ, Централен депозитар и обществеността **Протокола от проведеното общо събрание**, като всеки акционер има право да се запознае със съдържанието му и да получи копие от него и от ДВИ. Протокола се изпраща и до Търговския регистър и също подлежи на вписване.

Наличието на вярна и честна информация за **финансовите и оперативни резултати от дейността, структурата на акционерна собственост, съществените рискове, структурата на управление и прилаганите в Дружеството политики** е необходимо условие за всеки акционер или заинтересовано лице, за да може той да се възползва от правото си да вземе обосновано инвестиционно решение. Ръководството на "ВИПОМ" АД своевременно изготвя и регулярно публикува **уведомления за финансовото си състояние** за 1-во, 3-ти и 4-то тримесечие, **междинен финансов отчет** за първото полугодие и **годишен финансов отчет**, който се проверява от избран от общото събрание на акционерите регистриран одитор, както и **уведомления относно обстоятелства, представляващи вътрешна информация.** Финансовите отчети се изготвят **на индивидуална и консолидирана основа**, като в последните се включват и резултатите на предприятията от Групата на "ВИПОМ" АД.

СД контролира спазването на **вътрешни правила за изготвяне на годишните и междинните отчети и реда за разкриване на информация.** В периодичните си отчети Дружеството включва подробна информация за финансовите и оперативни резултати от дейността, информация за членовете на СД, вкл. получените от тях през отчетния период възнаграждения, съществените рискове, структурата на управление и прилаганите в Дружеството политики. Като правило, тези отчети съдържат и информацията относно структурата на капитала на "ВИПОМ" АД и относно споразумения, които водят до упражняване на контрол, ако корпоративното ръководство е било информиран за такива или те са му станали известни в дейността му.

3.3. Повишаване информираността на акционерите и улесняване на комуникацията чрез Директора за връзки с инвеститорите

Връзката с настоящите и бъдещи акционери на Дружеството и регулаторните органи е от изключително значение за управлението на Дружеството. За целта, СД е **назначил във "ВИПОМ" АД Директор за връзка с инвеститорите.**

Директорът за връзки с инвеститорите (ДВИ) осъществява ефективна връзка между управителния орган на Дружеството и неговите акционери и лицата, проявили интерес да инвестират в ценни книжа на дружеството, като им предоставя информацията относно текущото финансово и икономическо състояние на дружеството, както и всяка друга информация, на която те имат право по закон в качеството им на акционери или инвеститори. Той отговаря за изпращане в законоустановения срок на материалите за свикано общо събрание до всички акционери, поискали да се запознаят с тях, като същевременно води регистър за изпратените материали, за постъпилите искания и предоставената на заинтересованите лица информация, като описва и причините в случай на непредоставяне на поискана информация.

ДВИ отговаря и за навременното изпращане на всички необходими отчети и уведомления на Дружеството до КФН, БФБ и Централния депозитар.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

Корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД подпомага работата на ДВИ, като обезпечава необходимите условия за надлежното изпълнение на неговите задължения и подава навременна и точна информация за всички подлежащи на разкриане обстоятелства и факти за дейността на Дружеството. ДВИ присъства на заседанията на СД и изготвя и съхранява протоколите от тях с вписани взетите решения. СД осигурява присъствието на ДВИ на общите събрания на акционерите на Дружеството.

Едновременно с това, **СД контролира работата на ДВИ**. ДВИ е длъжен да проявява **лоялност към дружеството**, като предпочита интереса на дружеството пред своя собствен интерес; да **избягва преки или косвени конфликти** между своя интерес и интереса на дружеството, а ако такива конфликти възникнат - **своевременно и пълно да ги разкрие** писмено пред СД, както и да не разпространява непублична информация до нейното оповестяване от дружеството, дори вече да не изпълнява тази длъжност.

Директорът за връзки с инвеститорите се отчита за дейността си пред СД, както и пред акционерите на годишното общо събрание, като изготвя годишен доклад за своята работа. Докладът на ДВИ се включва като отделна точка в дневния ред на редовното годишно общо събрание на акционерите.

3.4. Предпазване от пазарни злоупотреби и съобщения относно пазарни злоупотреби

Съгласно действащото национално и европейско законодателство, **никое лице няма право лично чрез друго лице да злоупотребява и/или незаконно да разкрива вътрешна информация, както и да манипулира пазара на финансови инструменти**. В изпълнение на задълженията си, ръководството на "ВИПОМ" АД **изготвя и постоянно актуализира списък на всички лица, които имат достъп до вътрешна информация** и които работят за Дружеството по силата на трудов договор или по друг начин изпълняват задължения, чрез които имат достъп до вътрешна информация (такива биха могли да бъдат например консултанти, счетоводители или агенции за кредитен рейтинг, наричан още списък на лицата с достъп до вътрешна информация. Веднага след включването им в списъка, ръководството на Дружеството **изпраща уведомления до всички фигуриращи в него лица** относно техните задължения за разкриване на информация пред Дружеството и обществеността и **избягване на злоупотреби и търговия с вътрешна информация и забраната за манипулиране на пазара**. Ръководството на "ВИПОМ" АД и **всяко лице от списъка на лицата с достъп до вътрешна информация декларира писмено, че признава приложимите правни и регулаторни задължения и е запознато с правата и задълженията си, както и със санкциите, приложими при пазарна злоупотреба**.

Всяко лице, включително и акционер в Дружеството, има право да подаде съобщение за злоупотреба с вътрешна информация, незаконното ѝ разкриване и/или манипулирането на пазара на финансови инструменти както при наличие на извършено нарушение, така и при наличие на основателни съмнения за извършено или предстоящо извършване на нарушение. Съобщенията за нарушения се подават до КФН, като на нейната интернет страница (<http://www.fsc.bg>) е публикувана информация за реда за приемането им.

3.5. Разкриване на информация относно големи сделки и сделки със свързани лица

Ръководството на "ВИПОМ" АД **информира** акционерите на Дружеството, заинтересованите лица и обществеността **относно сключени големи сделки** в резултата на търговската си дейност, надвишаващи регламентирани в закона прагове. В случай на предстоящи **сделки със свързани и заинтересовани лица**, чиято стойност надвишава нормативно определени размери, СД изготвя и представя пред общото събрание на акционерите специален мотивиран доклад с описание на съществените страни, обемите, ползите за страните и т.н. Без одобрението на общото събрание, такива сделки не се сключват. Това правило не се прилага за сделки, извършвани в рамките на обичайната търговска дейност на Дружеството.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

"ВИПОМ" АД провежда последователна **"политика на отворени врати"**. Акционери, потенциални инвеститори и заинтересовани лица **могат да общуват както пряко с членовете на СД, така и с Директора за връзки с инвеститорите**. Акционерите, при необходимост, предоставят своите лични данни съгласно изискванията на ЗППЦК и ТЗ. Данните се използват само за цели, посочени в тези закони. Всеки акционер има право на достъп до своите лични данни. Предоставените лични данни се обработват и съхраняват на електронен и на хартиен носител и са защитени надлежно с надеждни методи и средства. **"ВИПОМ" АД не променя и не разкрива лични данни на своите акционери и не предоставя събраната информация на трети лица**, освен в предвидените от закона случаи.

Всички заинтересувани лица могат да получат ежедневно актуална информация за **цената на акциите** на "ВИПОМ" АД (борсов код 4VI; ISIN-код на емисията BG11VIVIAT15) от специализираната преса и интернет-сайтове, както и от интернет страницата на "Българска фондова борса - София" АД - пазар BaSE (<http://basemarket.bg/>) – раздел "Данни за търговията" – подраздел "Данни за емитента и емисията".

Дружеството своевременно уведомява обществеността, КФН и БФБ за **промени в Устава, промени в СД, в случай на откриване на производство по несъстоятелност, преобразуване на дружеството, за изменения в търговската дейност**, които засягат или могат да засегнат пряко или непряко цената на издадените от дружеството ценни книжа, както и за **други инцидентно възникнали обстоятелства**.

3.6. Информираност на акционерите чрез публикуване на информация на собствена интернет страница

"ВИПОМ" АД разполага със **собствена интернет страница** на адрес <http://vipom.ru/bg>, съдържаща изчерпателна и разбираема информация за дейността на Дружеството. СД предприема мерки за **регулярно обновяване** на съдържащата се на нея информация относно акционерната структура; устройствените актове на дружеството и приетите политики, имащи отношение към дейността и функционирането на дружеството; информация относно структурата и състава на СД, както и основна информация относно неговите членове, включително и информация за комитети; финансови отчети; материалите за предстоящите общи събрания на акционерите на дружеството, както и допълнителни такива, постъпили по законов ред; информация за взетите решения от общите събрания на акционерите за последните години; информация за одиторите; информация за предстоящи събития; информация относно емитираните акции и други финансови инструменти; друга важна информация, свързана с дейността на дружеството; информация за правата на акционерите; информация за контакт с директора за връзки с инвеститорите на дружеството.

3.7. Разкриване на информация за корпоративното управление

"ВИПОМ" АД периодично **публикува информация за корпоративното управление** чрез съдържащата се в годишния отчет за дейността **"Декларация за корпоративно управление"**, **както и друга касаеща го периодична или инцидентна информация**.

Националният кодекс за корпоративно управление, който ръководството на "ВИПОМ" АД е приело да спазва, е публикуван на интернет страниците на КФН (<http://www.fsc.bg>), Националната комисия за корпоративно управление (<http://www.nkku.bg>) и Дружеството (<http://vipom.ru/bg>). Публичното разкриване на подробности относно прилаганите във Дружеството практики на корпоративно управление е в съответствие с принципа „спазвай или обяснявай“. Принципът изисква в случай на неспазване на някои от препоръките на Кодекса да се представи обяснение за това.

"Декларацията за корпоративно управление" съдържа **информация относно прилагането в Дружеството на залегналите в Националния кодекс за корпоративно управление стандарти** за добро управление и практиките на корпоративно управление, които се прилагат в

**ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ
КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**

допълнение на тях; описание на основните характеристики на системите за вътрешен контрол и управление на риска на емитента във връзка с процеса на финансово отчитане; информация относно предложенията за поглъщане; състава и функционирането на управителния орган и формираните в Дружеството комитети.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**4. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ ЛИЦА**

Взаимодействието на Дружеството и неговото ръководство със заинтересованите лица се извършва при спазване **на следните принципи:**

- идентифициране на заинтересованите лица (лица, на които Дружеството директно въздейства и които, от своя страна, могат да му повлияят) и поддържане на ефективна връзка с тях;
- взаимодействие с всички заинтересовани лица, включително с участващи в управлението на Дружеството, в съответствие със законовите разпоредби и поддържане на баланс между техните интереси и тези на Дружеството.

4.1. Идентифициране на заинтересованите лица (лица, на които Дружеството директно въздейства и които, от своя страна, могат да му повлияят) и поддържане на ефективна връзка с тях

Дейността в групата на "ВИПОМ" АД се осъществява при спазване принципите на етичност, хуманност, честност, уважение към хората и природата, грижа за клиента и поддържане на добри взаимоотношения със заинтересованите лица. Съветът на директорите идентифицира кои са заинтересованите лица с отношение към неговата дейност въз основа на тяхната степен и сфери на влияние, роля и отношение към устойчивото му развитие. Дружеството разглежда като **заинтересовани лица** всички лица, на които то директно въздейства и които, от своя страна, могат да повлияят на дейността му, в т. ч. **служители, кредитори, клиенти, доставчици, държавна и общинска администрация и други.**

4.2. Взаимодействие със заинтересованите лица в съответствие със законовите разпоредби и поддържане на баланс между техните интереси и тези на Дружеството.

Важна задача пред СД е да поддържа **ефективни връзки със заинтересованите лица**, като политиката на корпоративното ръководство се основава на спазване на законодателната база, най-добрите практики за фирмено управление и социално отговорно поведение, действащите норми за здравословни и безопасни условия на труд, възможности за професионално развитие и израстване, създаване на добра корпоративна култура, дух на съпричастност и лоялност към фирмата. Утвърдения от СД и действащ във "ВИПОМ" АД **"Етичен кодекс"** отразява тези принципи и служи за ръководство за спазване на етично бизнес - поведение на всички мениджъри и служители в групата на "ВИПОМ" АД.

Ръководствата на дружествата от Групата ефективно взаимодействат с работещите в тях, местната общност и обществото като цяло за постигане на по-благоприятна среда и повишаване качеството на живот. Предприеманите от тях действия **гарантират баланса** между развитието на Групата и икономическото, социалното и екологосъобразното развитие на средата, в която дружествата от нея функционират.

Мениджърите и служителите осигуряват дейността на "ВИПОМ" АД и дружествата в Групата да се осъществява при спазване изискванията на действащото законодателство и на вътрешните нормативни актове и политики. Те **осъществяват своята дейност професионално, безпристрастно, достойно и почтено, като избягват конфликти на интереси.**

Ръководството на "ВИПОМ" АД и дружествата от Групата поддържат **традиционно коректни отношения с клиенти и доставчици**, като спазват договорните условия и изпълняват стриктно задълженията си като честни и почтени бизнес - партньори. В своята политика спрямо тях СД се съобразява със законовите изисквания и гарантира зачитане на правата им, установени със закон или по силата на сключените договори, съобразявайки се с принципите на бизнес етиката.

Особено внимание СД отделя на **работата с наетите в Дружеството лица**. Ръководството се стреми да поддържа **здравословни и безопасни условия на труд** в дружествата си. Всяка

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

година се правят замервания на работните места и оценка на риска. Правят се предписания в случай на необходимост и неизправностите се отстраняват своевременно.

В дружествата от Групата **не се използва детски и принудителен труд**, а допълнителния труд се заплаща. Спазват се изискванията и добрите практики за **съотношение труд/почивка** и се стимулира реалното и редовното ползване на полагаемите се отпуски през годината. **Не се допуска дискриминация** на работното място по полов, етнически, религиозен или политически признак. Предоставят се **равни права и възможности** за работа, развитие и кариера, в зависимост единствено от квалификацията, личните качества и постигнатите резултати. Договореното **заплащане на труда** се изпълнява **в срок и пълен размер**.

На заетите в Дружеството се осигуряват **медицински прегледи** чрез договор със служба по трудова медицина. При остра нужда и по решение на СД, на бивши или настоящи работници и служители се изплащат **допълнителни помощи**.

Корпоративното ръководство осъзнава, **че служителите на Дружеството трябва да се усъвършенстват**, за може то да се справя с предизвикателствата на конкуренцията, както и за да се задоволи нуждата на всеки човек от развитие, квалификация и преквалификация. В тази връзка, във "ВИПОМ" АД се **стимулира участието на персонала в обучение** чрез различни форми – квалификационни курсове, посещения на семинари и конференции, организиране на вътрешно-фирмени срещи, презентации и други.

"ВИПОМ" АД предлага на пазара **безопасни продукти**, като основен приоритет в работата на Дружеството е **повишаване удовлетвореността на клиента**, чрез точно определяне на неговите изисквания и постоянно развитие и усъвършенстване на качествено изпълнение на поръчките/договорите. Корпоративното ръководство се стреми да поддържа висок стандарт по отношение на безопасност, сигурност, качество и срок на доставка на произвежданите продукти и предоставяните услуги. В Дружеството е въведена и се прилага **система за управление на качеството ISO 9001**, сертифицирана от лицензирана международна компания. СД гарантира процеса на управление на качеството, респ. безопасността на предлаганите продукти, чрез система от няколко компонента - определяне на политиката, принципите и целите по качеството; създаване и гарантиране на условия за производство на продукти и услуги с необходимото качество; осигуряване на необходимия ресурс и управление на доставките на суровини и материали; осигуряване на следгаранционно обслужване и сервиз. Мениджмънтът на Дружеството демонстрира заинтересоваността си от **поддържане и подобряване на системата по качество** чрез осведомяване за резултатите и контрол върху работата на служителите по изпълнение на изискванията на клиентите и спазването на законовите разпоредби, както и провеждане на периодични и инцидентни прегледи по системата за управление на качеството.

Корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД следи за **въздействието върху околната среда**, което има производството, като се стреми да осигурява спазването на екологичните норми, стандарти и изисквания за опазване на околната среда, както и незабавно да предприеме мерки в случай на отрицателно влияние.

"ВИПОМ" АД и дружествата от Групата се стремят да поддържат добри взаимоотношения с **държавната и общинска администрация** и да съдействат за благоприятното развитие на бизнес - климата и обществения живот в страната, в която са дислоцирани и където извършват своята дейност. СД насърчава **обществената ангажираност** и членуването на "ВИПОМ" АД и дружествата от групата, както и на техните мениджъри и служители в обществени организации в страната и чужбина, чиито цели и дейност са полезни за обществото. СД насърчава подпомагане дейността, включително чрез финансова подкрепа, на учреждения и организации, чиято дейност е грижа за социално слаби хора и групи в неравностойно положение.

В изпълнение на тези политики, в съответствие със законовите норми и отчитайки интересите на заинтересованите лица, **Дружеството информира** **относно правата им, установени със**

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

закон или по силата на взаимни споразумения, както и публикува информация за икономически, социални и екологични въпроси, касаещи заинтересованите лица.

4.3. Взаимодействие със заинтересовани лица, участващи в управлението на Дружеството "ВИПОМ" АД гарантира правото на своевременно и редовен достъп до относима, достатъчна и надеждна информация относно Дружеството, когато заинтересованите лица участват в процеса на корпоративно управление. Корпоративното ръководство редовно публикува нормативно регулираната информация за финансовите и оперативни резултати от дейността, структурата на акционерна собственост, правата и правилата за гласуване в общото събрание на акционерите, информация за членовете на СД, съществените рискове, структурата на управление и прилаганите в Дружеството политики. Вътрешната информация, засягаща пряко Дружеството, се разкрива публично веднага след настъпване на дадено събитие или узнаването му от ръководството.

Ръководството гарантира, че в процеса на обичайната дейност на Дружеството **всяка сделка със заинтересовано лице**, участващо в управлението му, **се извършва на пазарен принцип, като се защитават интересите и на двете страни**, без да се накърняват интересите на Дружеството или да се фаворизират тези на заинтересованото лице. При надвишаване на законово определени лимити, всяка планирана предстояща сделка се включва като точка в дневния ред и се подлага на одобрение от общото събрание на акционерите, като заинтересованото лице, участващо в управлението, няма право да гласува по нея.

Заинтересовани лицата, участващи в управлението на Дружеството - членове на СД са длъжни да се стремят да избягват и да не допускат **реален или потенциален конфликт на интереси**. Процедурите за избягване и разкриване на конфликти на интереси са регламентирани в устройствените актове на Дружеството, изготвени и приети от СД - Устав, "Етичен кодекс" и "Политика за разкриване на информация и връзки с инвеститорите" на "ВИПОМ" АД.

Заинтересовани лицата - членове на СД **незабавно разкриват конфликти на интереси** и осигуряват на акционерите достъп до информация за сделки между дружеството и членове на СД или свързани с тях лица.

5. ЕФЕКТИВНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ИНВЕСТИТОРИ - АКЦИОНЕРИ В ДРУЖЕСТВОТО, КАКТО И С ПАЗАРИТЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И ДРУГИ ПОСРЕДНИЦИ

Корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД полага усилия за осигуряване на ефективното взаимодействие на дружеството с неговите акционери – институционални инвеститори, а също така и с регулираните пазари на финансови инструменти и инвестиционните посредници на тези пазари.

СД се стреми да използва услугите на **инвестиционни посредници**, чиито препоръки или действия се базират на **пазарни информация и принципи**. Същото се отнася съответно и за оператора на пазара, на който се търгуват финансовите инструменти (акциите), издадени от Дружеството - "Българска фондова борса - София" АД.

При определянето на политиката и практиките за корпоративно управление СД ще работи с инвестиционните посредници и институционалните инвеститори, като се стреми да **насърчава тяхната ангажираност**.

Към момента на изготвяне и утвърждаване на настоящата Програма, във "ВИПОМ" АД няма регистриран институционален инвеститор, но, в случай на настъпване на такова събитие, Дружеството **ще изисква от институционалните инвеститори да оповестяват техните политики на корпоративно управление, както и политиките си за гласуване на общи събрания на компаниите, в които са инвестирали**, включително процедурите, които те прилагат при вземане на решения относно използването на правото си на глас. СД ще

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

насърчава институционалните инвеститори, действащи в качество си на доверено лице, да **разкриват информация** относно действителното упражняване на правото им на глас по техните инвестиции. Разкриването следва да се прави най-малко пред техните клиенти във връзка с ценните книжа на "ВИПОМ" АД. В случай, че институционалният инвеститор е инвестиционен консултант на инвестиционни дружества, разкриването следва да се прави пред пазарния оператор.

Ръководството на Дружеството **ще изисква от институционалните инвеститори да отделят подходящия човешки и финансов ресурс** за ефективното им участие в политиката на корпоративно управление на "ВИПОМ" АД.

При провеждане на общо събрание на акционерите, СД като организатор, отговорен за протичането му в съответствие със закона и Устава на Дружество, **ще следи дали** участващите в него попечители, държащи финансови инструменти за сметка на клиенти, **упражняват правата на глас в съответствие с насоките, дадени от крайните собственици** на инструментите. Освен ако не получат специфични инструкции, попечителите не следва да упражняват правата на глас по държаните от тях финансови инструменти.

Ръководството на Дружеството **ще бъде в постоянен диалог със институционални инвеститори**, които са инвестирали или възнамеряват да инвестират във финансовите инструменти, емитирани от "ВИПОМ" АД, при стриктно спазване на изискването за **равнопоставено третиране на всички акционери** и не следва да предоставя информация, която би поставила институционалните инвеститори в привилегировано положение спрямо останалите акционери.

Дружеството **ще изисква** от институционалните инвеститори, действащи в качеството на доверено лице, да оповестяват как управляват **избягването на конфликти на интереси** и как наличието на конфликт на интереси би се отразило на осъществяването на основните им права на акционери.

В работата си с упълномощени съветници, анализатори, брокери, рейтингови агенции и други, които предоставят анализи или консултации, СД **ще изисква** от тях **разкриване и ограничаване на конфликтите на интереси**. Изискването ще се прилага при условие, че тези конфликти на интереси могат да застрашат целостта и обективността на техния анализ или съвет или могат да послужат за вземане на решение от страна на инвеститорите.

"ВИПОМ" АД няма издадени финасови инструменти, допуснати до търговия в юрисдикция, различна от тази, в която е учредено, но в случай на такова събитие ясно ще оповести приложимите правила за корпоративно управление.

Пазарите, на които са допуснати до търговия издадените от Дружеството финансови инструменти, следва да използват **механизми за събиране, определяне, разкриване на цените**, които в достатъчна степен позволяват на инвеститорите на пазарен принцип да обследват и оценяват своите инвестиции в корпоративни финансови инструменти. СД **ще следи дали тази информация се представя и за акциите на "ВИПОМ" АД**.

6. СПАЗВАНЕ НА ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАСОВ ОДИТ

За корпоративното управление на публичното дружество "ВИПОМ" АД е важно е да се гарантира, че **задължителният одит** на финансовите отчети на Дружеството е с **подходящо качество** и се извършва от задължителни **одитори и/или одиторски дружества**, които отговарят на стриктни **изисквания относно почтеността, независимостта, обективността, отговорността, прозрачността и надеждността си**, като по този начин се повишава качеството на одита и се постига високо равнище на защита на потребителите и инвеститорите на Дружеството.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

На независим одит подлежат годишните отчети на "ВИПОМ" АД, изготвени на индивидуална и консолидирана основа. **Изборът на регистриран одитор**, който да провери и завери отчетите на Дружеството **се извършва от общото събрание на акционерите** по предложение на СД, който, **подпомаган от създадения в Дружеството одитен комитет** (за краткост по-долу - ОК), **писмено мотивира пред общото събрание предложението си за избор на одитор**, като се ръководи от законовите изисквания и установените изисквания за професионализъм.

Съгласно действащото законодателство, **членовете на одитния комитет** се избират от общото събрание на акционерите по предложение на СД. За членове се избират лица, които притежават образователно-квалификационна степен "магистър", познания в областта, в която работи предприятието, като поне един от членовете трябва да има не по-малко от 5 години професионален стаж в областта на счетоводството или одита. За членове на одитния комитет могат да се избират и членове на СД, които не са изпълнителни членове. **Мнозинството от членовете на ОК следва да са външни за и независими от Дружеството**. Независим член на одитен комитет не може да е: член на СД; лице, което е в трайни търговски отношения с Дружеството или член на управителен или надзорен орган, прокурист или служител на такова лице; свързано лице с друг член на СД. За председател на ОК се избира независим член. Когато едно или повече от тези обстоятелства възникнат след избора, съответният член на одитния комитет незабавно уведомява писмено СД и прекратява изпълняването на функциите си, като на негово място на следващото общо събрание се избира нов член.

Регистрираният одитор може да бъде физическо лице или одиторско дружество. При осъществяване на професионалната си дейност регистрираният одитор е длъжен **да прилага принципите и изискванията на Етичния кодекс на професионалните счетоводители**, издаден от Международната федерация на счетоводителите чрез Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители и приет от Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). **Приложими одиторски стандарти** са Международните одиторски стандарти, Международният стандарт за контрол на качеството и другите международни стандарти, издадени от Международната федерация на счетоводителите чрез Съвета по международни одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност. Изискванията по отношение качествата на одитора са регулирани в Закона за независимия финансов одит.

СД и ОК на "ВИПОМ" АД осигуряват **спазването на приложимото право** по отношение на независимия финансов одит. Техните права и задължения са детайлно разписани в действащите в Дружеството **"Правила за работа на Съвета на директорите"** и **"Правила за работа на Одитния комитет"**.

В задълженията на ОК са ключени и: **да извършва периодични прегледи на процесите по финансово отчитане** в Дружеството, **системите за вътрешен контрол и за управление на рисковете**; **да извършва преглед на независимостта** на външните и вътрешни одитори на Дружеството в съответствие с изискванията на нормативната уредба и Етичните кодекси на професионалните и съсловни организации; **да констатира** дали независимият одитор изпълнява задължението си **да оповестява изискуемата от закона информация**; **да се произнесе по договора** за извършване на независим финансов одит преди сключването му и **да издаде препоръка** пред СД за назначаване на регистриран одитор, който да извърши независим финансов одит на Дружеството.

ОК отчита дейността си пред Общото събрание на акционерите, свикано за приемане на годишния финансов отчет, като изготвя доклад, който е част от писмените материали за провеждане на събранието и който предоставя на КФН в срок до 30 юни.

СД на "ВИПОМ" АД е длъжен да осигурява **достатъчни ресурси на ОК** за ефективно изпълнение на задълженията му. Членовете на СД са длъжни да оказват **съдействие на ОК** в дейността му, включително да предоставят в разумни срокове поисканата от него информация.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

При предложенията за избора на външен одитор СД и ОК се ръководят от **ротационния принцип, заложен в Регламент (ЕС) № 537/2014** на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията (текст от значение за ЕИП).

ОК осигурява надзор на дейностите по вътрешен одит и следи за цялостните взаимоотношения с регистрирания одитор, избран от общото събрание на акционерите да провери и завери отчетите на Дружеството, **включително** естеството на евентуални **несвързани с одита услуги**, предоставяни от одитора на Дружеството.

7. ИНДЕНТИФИЦИРАНЕ И ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ, СЪПЪТСТВАЩИ ДЕЙНОСТТА НА ДРУЖЕСТВОТО ЧРЕЗ ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Ръководството на „ВИПОМ” АД осъществява управление на рисковете, съпътстващи дейността на Дружеството чрез прилагането на ефективна система за тяхното прогнозиране и контролиране. В Дружеството е изградена система за вътрешен контрол, която гарантира и ефективното функциониране на системите за отчетност и разкриване на информация.

В хода на обичайната си дейност Дружеството може да бъде изложено на различни **рискове**, съпътстващи дейността му. Важна задача пред корпоративното ръководство е **да ги идентифицира и управлява ефективно** чрез изграждане на системи за вътрешен контрол.

7.1. Валутен риск

Дружеството реализира своята продукция както на вътрешния, така и на външния пазар, като голяма част от постъпленията са във валута, предимно в евро. Сделките в различа от еврото валута - предимно в щатски долари, представляват минимален размер от търговския оборот на дружеството, но при тях съществува риск за формиране на отрицателни курсови разлики и генериране на загуби от вземанията. Евентуалните отрицателни разлики от промените на валутни курсове биха намалили финансовия резултат на Дружеството, съответно и икономическите показатели. Ръководството следи стриктно валутните експозиции, осигурява ефективно управление на валутния риск и взема мерки за избягване на негативните последици от промени във валутните курсове

За ефективно управление на този риск ръководството договаря разплащания в евро с клиентите на Дружеството. При вземанията в евро валутния риск е минимален, поради факта, че левът има фиксиран курс спрямо еврото.

7.2. Кредитен и лихвен риск

При осъществяване на своята основна дейност предприятията от Групата на "ВИПОМ" АД по принцип се самофинасират, но за изпълнение на по-крупни поръчки е необходимо да използват кредити. Тогава дружествата са изложени на кредитен риск, който е свързан с риска някой от контрагентите да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в предвидените срокове задълженията си, което да доведе до невъзможност на Групата да погасява своите кредити.

При договоряне на условията по използваните кредити, корпоративното ръководство се стреми да получи възможно най-изгодни условия и да минимизира лихвените рискове. Благоприятен ефект се получава при възможност за договоряне на приемливи лихвени равнища по привлечените ресурси и структурата на лихвените проценти, които съдържат постоянен и променлив компонент с предимствено тегло на постоянната величина, което минимизира вероятността от негативна промяна в движението на паричните потоци. Появата на нестабилност във финансовата система на страната като цяло също е предпоставка за промяна в лихвените равнища.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

С цел управление на този риск корпоративното ръководство поддържа коректни партньорски отношения с обслужващите банки, както и полага усилия Дружеството редовно да обслужва в срок евентуалните си задължения към кредитиращите институции и да не изпада в просрочие в изплащане на главниците и лихвите по усвоените кредити.

"Випом" АД няма практика да предоставя търговски заеми на други дружества.

7.3. Ликвидност

Корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД полага значителни усилия за поддържане на адекватна ликвидност за изплащане на текущите задължения. Дружеството обслужва регулярно своите задължения.

7.4. Цени на суровини, материали е енергоносители

Рискът от повишение на цените на основните материали и енергоносители е свързан както с увеличение на техните цени, така с увеличение на транспортните разходи за доставка. Основните суровини и материали основно се произвеждат в чужбина, но се закупуват главно от местни доставчици. Делът на осъществявания от Дружеството директен внос е малък и е главно от съседни държави, като се внасят основно пясък и резервни части за производственото оборудване. За да управлява този риск, оперативното ръководство периодично прави анализ на потреблението на материали, като търси нови доставчици, предлагащи по-благоприятни търговски условия, без това да се отразява на качеството.

7.5. Пазарен риск

Породен е от колебанията в пазарните условия, които зависят от общите колебания в икономиката като цяло. Той изразява несигурността на пазара като цяло и не еднаквата чувствителност на дружествата към промените в него. Корпоративното ръководство на "ВИПОМ" АД не би могло да влияе върху тях, но в дейността си се съобразява с тях.

7.6. Секторен риск

Поражда се от влиянието върху доходите и паричните потоци на технологичните промени в отрасъла, агресивността на мениджмънта, силната конкуренция на външни и вътрешни производители, увеличения внос на продукти с ниска продажна цена и други.

По отношение дейността на "ВИПОМ" АД секторният риск е увеличен, тъй като с всяка изминала година се изостря конкурентната борба на пазара на помпи и резервни части за тях. Наред с традиционните европейски производители, на пазара все по-активно през последните няколко години се намесват фирми от трети страни. Последните много агресивно налагат пониски цени, което допълнително усложнява ситуацията на този пазар.

За справяне с този риск СД насочва дейността на Дружеството в посока производство и предлагане на пазара на продукти с високо качество и приемливи за клиентите цени.

7.7. Фирмен риск

Фирменият риск е свързан с естеството на дейност на Дружеството и възвръщането на направените инвестиции. Той е свързан с възможни различия в търсенето и предлагането на продукцията, в предпочитанията на потребителите или в резултат на засилената конкуренция. Така рискът може да окаже отрицателно въздействие върху продажбите и съответно върху приходите на дружеството. Чрез анализ на основните фактори, влияещи върху получаваните приходи, СД се стреми да намали влиянието на риска.

7.8. Риск от липса на квалифициран персонал

Корпоративното ръководство осъзнава приноса на служителите на Дружеството и важноста на повишаването на техния професионализъм, квалификация и мотивация. В тази връзка полага усилия да осигури възможност за професионално развитие и допълнителна квалификация. Мениджърският екип осъзнава, че амбициозна програма за развитие на Групата може и ще

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

бъде осъществена единствено с активното участие на всички служители и затова техните усилия са високо ценени.

Рискът от липса на достатъчно квалифициран персонал се поражда и от ситуирането на основното производствено предприятие на Дружеството в Северозападна България - най-бедния европейски регион, характеризиращ се с високо ниво на икономическа миграция и отсъствието на учебни заведения, подготвящи необходимите за Дружеството кадри. Нивото на заплащане на труда в региона не стимулира младите хора да се обучават и да търсят работа в него. Мениджмънтът на Дружеството не може да влияе на тези тенденции, но съобразявайки се с тях и в рамките на финансовите възможности на Групата, се стреми да сътрудничи с малкото средни и висши учебни заведения, подготвящи кадри в сферата на дейност на "ВИПОМ" АД и да привлича завършили ги специалисти, като им предлага адекватно заплащане, социални пакети, както и да организира обучения за повишаване на квалификацията на вече заетите в Дружеството.

Системата за вътрешен контрол се изгражда и функционира и с оглед идентифициране на рисковете, съпътстващи дейността на Дружеството и подпомагане тяхното ефективно управление. Изградената във "ВИПОМ" АД система за вътрешен контрол гарантира ефективното функциониране на системите за отчетност и разкриване на информация. Системата за вътрешен контрол на Дружеството се характеризира с това, че включва в себе си цялостната политика и процедури, възприети от ръководството на Дружеството за постигане на неговите цели. Системата гарантира, доколкото това е практически възможно, ред и ефективност при осъществяването на дейността на Дружеството, включително придържане към управленската политика, защита на активите на предприятието, установяване и предотвратяване на измами и грешки, пълнота и правилност на счетоводната документация, както и изготвяне на надеждна финансова информация и навременното ѝ разкриване пред акционерите и обществеността.

Системата за вътрешен контрол обхваща не само области, касаещи директно функциите на счетоводната система, но и много по-широки проблеми.

Създадената в Дружеството система за управление на рисковете осигурява ефективното осъществяване на вътрешен контрол при създаването и управлението на всички фирмени документи в т.ч. финансовите отчети и другата регулирана информация, която Дружеството е длъжно да разкрива в съответствие със законовите разпоредби.

СД прилага политиката по управлението на рисковете интегрирано и съобразно с всички останали политики и принципи, регламентирани в корпоративните актове на "ВИПОМ" АД.

8. ЛОЯЛНОСТ, ПОЧТЕНОСТ, УПРАВЛЕНСКА И ПРОФЕСИОНАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ НА УПРАВЛЕНСКИЯ ЕКИП

"ВИПОМ" АД се управлява от **Съвет на Директорите**, състоящ се, съгласно Устава на Дружеството, от най-малко трима и най-много седем члена.

Членовете на СД се избират от общото събрание на акционерите на Дружеството и всяка година отчитат дейността си пред него.

Компетенциите, правата и задълженията на членовете на Съвета на директорите следват изискванията на закона, устройствените актове на Дружеството и стандартите на добрата професионална и управленска практика.

8.1. Функции и задължения

Функциите, задълженията и правата на СД и неговите членове са детайлно разписани както в действащото законодателство, така и в корпоративни актове на "ВИПОМ" АД - Устава и действащите в Дружеството "Правила за работа на Съвета на директорите".

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

Съветът на директорите е длъжен да **насочва и контролира независимо и отговорно дейността на Дружеството** съобразно установените негови визия, цели, стратегии и интересите на акционерите.

Мисията на "ВИПОМ" АД е да реализира устойчив растеж на доходността от инвестициите на своите акционери в дългосрочен план, ангажирайки се с отговорност към своите клиенти, служители, партньори и към обществото като цяло. Ръководството на компанията залага изключително на **високия професионализъм, етичност и коректност към своите партньори** за постигането на амбициозните корпоративни цели. Управлението на Дружеството се ръководи от стремежа към високо качество. Всички проекти, включени в инвестиционната програма на дружеството се реализират чрез иновативни решения и съгласно най-високите международни стандарти за управление на бизнеса. **Философията** на ръководството на "ВИПОМ" АД предвижда **развитието на Дружеството като публична компания да бъде еталон** за българския капиталов пазар. Яснотата за бъдещото развитие и дивидентната политика, използването на инструментите на пазара на финасови инструменти, прилагането на международните стандарти и независими одити, съвместно с използването на високотехнологични решения, са гаранция за акционерите, че са собственици на компания с голям потенциал за развитие.

Основната стратегическа **цел** на "ВИПОМ" АД е да **запази и развие своята позиция на лидер на пазара за помпи и резервни части за тях**. За постигането ѝ, СД е възприел дългосрочна стратегия, включваща: рационализиране и повишаване ефективността от използване на активите; разширяване на пазарното присъствие в страната и чужбина; разширяване на продуктовата гама; инвестиране в развитие на мрежата от клиенти и марката на компанията. СД планира да продължи започнатата политика за оптимизиране на бизнеса и повишаване на производителността чрез усъвършенстване на произвежданите изделия и внедряване на нови технологии.

Съветът на директорите на "ВИПОМ" АД **непрекъснато следи за резултатите от дейността на Дружеството** и при необходимост **иницира промени в управлението** на дейността. На своите заседания, но не по-рядко от веднъж на три месеца, СД анализира изготвената от Главния счетоводител и представена от него и изпълнителния директор информация относно текущите и очакваните резултати от дейността, в т.ч. разкриваните пред обществеността тримесечни уведомления за финансовото състояние, шестмесечния и годишния финансови отчети на Дружеството. При необходимост, СД приема решения за корекции в прилаганите политики, в т.ч. пазарни такива и иницира промени в дейността на Дружеството.

СД спазва законовите и вътрешните актове, задължаващи го да **третира равнопоставено всички акционери, да действа в техен интерес и с грижата на добър търговец**, като стриктно следи за прилагането на утвърдените политики и правила в Дружеството, описани по-горе в настоящата Програма (част III, т.1).

Членовете на СД са длъжни да се ръководят в своята дейност от общоприетите принципи за **почтеност и управленска и професионална компетентност**. За целта в Дружеството е въведен и деъства **"Етичен кодекс на "ВИПОМ" АД"** и членовете на СД се придържат към заложените в него принципи. Дейността в групата на "ВИПОМ" АД се осъществява при спазване принципите на **етичност, хуманност, честност, уважение към хората и природата, грижа за клиента и поддържане на добри взаимоотношения със заинтересованите лица** на "ВИПОМ" АД и дъщерните му дружества: акционерите, работещите, контрагентите - клиенти и доставчици, местната общност и обществото като цяло.

ВИПОМ" АД осъществява своята дейност като произвежда и предлага на пазара промишлена продукция и инвестира в компании, които управлява и развива в дългосрочна перспектива и така допринася за устойчиво икономическо развитие. СД на Дружеството **работи с**

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

работещите, местната общност и обществото като цяло за постигане на по-благоприятна среда и повишаване качеството на живот.

Провежданите от СД на "ВИПОМ" АД политики се основават на спазване на законодателната база, най-добрите практики за корпоративно управление и социално отговорно поведение, действащите норми за здравословни и безопасни условия на труд, предоставяне на възможности за професионално развитие и израстване, създаване на добра корпоративна култура, дух на съпричастност и лоялност към фирмата.

СД непрекъснато **изгражда и контролира функционирането на системата за управление на риска**, в т.ч за вътрешен контрол и вътрешен одит. В своята дейност СД се подпомага от **одитен комитет**, който осъществява надзор на дейностите по вътрешен одит и следи за цялостните взаимоотношения с външния одитор, включително естеството на несвързани с одита услуги, предоставяни от одитора на Дружеството

СД е длъжен да осигурява и контролира **интегрираното функциониране на системите за счетоводство и финансова отчетност** в Дружеството. Във "ВИПОМ" АД функционира изградена **финансово - информационна система** и ръководството на Дружеството полага необходимите усилия за поддържане на високо ниво на нейната **надеждност** и работи в посока осигуряване на постоянното ѝ **осъвременяване** в унисон с промените в законодателството, както и за добавяне на допълнителни модули, даващи възможност за автоматизиране процесите на обработка на информацията и улесняване достигането ѝ до всички ползватели. Същевременно, изграждането и поддържането на високо ниво на **защитеност на информацията** е основна задача пред СД.

От най-важните задачи на СД е да дава насоки, одобрява и контролира изпълнението на **бизнес плана** на дружеството, **сделките от съществен характер**, както и други дейности, установени в устройствените му актове. Част от тези задължения са нормативно регулирани и процедурите за тях са разписани както в закона, така и в корпоративните актове на Дружеството. В дейността си СД на "ВИПОМ" АД отделя необходимото време за тези свои задължения и стриктно се придържа към действащото законодателство, като за резултатите СД е задължен да се **отчита за своята дейност пред Общото събрание на акционерите**. В дневния ред на редовното годишно общо събрание на акционерите на "ВИПОМ" АД задължително, като отделна точка, се включва **Доклада за дейността** на СД, в който подробно, достоверно и честно са описани протичането на дейността на Дружеството и постигнатите резултати и предприетите и планирани от СД мерки за подобряването им. **В отделен доклад** се оповестяват получените от членовете на СД **възнаграждения** през отчетната година, определени им съгласно действащата в Дружеството "Политика за определяне възнагражденията на членовете на Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД.

Докладът на независимия одитор, назначен да провери и завери годишния финансов отчет на Дружеството, който задължително се представя и одобрява от общото събрание на акционерите, също дава допълнителна косвена оценка за работата СД.

Като отделна точка в дневния ред задължително се включва и **доклада на Директора за връзки с инвеститорите** за работата му през изтеклата година.

Всички горесцитирани документи са част от писмените материали за провеждане на общото събрание на акционерите и СД задължително ги представя преди събранието както пред надзорните органи, така и пред инвестиционната общност и акционерите на Дружеството, което гарантира тяхната информираност и възможността им за вземане на обосновани решения.

8.2. Избор и освобождаване на членове на Съвета на директорите

Общото събрание на акционерите на "ВИПОМ" АД избира и освобождава членовете на Съвета на директорите съобразно закона и Устава на Дружеството, както и в съответствие с принципите за непрекъснатост и устойчивост на работата на Съвета на директорите.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

На общото събрание **всеки акционер има право да предлага, да изразява мнението си по отношение избора и да бъде избран за член на СД**, ако отговаря на законовите и на разписаните в Устава и действащите дружествени "Правила за работа на Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД"" изисквания.

Членовете на Съвета на директорите се избират от общото събрание **чрез прозрачна процедура**, която осигурява освен всичко останало **навременна и достатъчна информация относно личните и професионалните качества на кандидатите за членове**. Същата е установена от действащото законодателство и детайлно разписана в корпоративни актове - утвърдените от СД и прилагани в Дружеството "Правила за провеждане на редовните и извънредни общи събрания на акционерите на "ВИПОМ" АД"" и "Правила за работа на Съвета на директорите на "ВИПОМ" АД".

Когато дневният ред на общото събрание включва избор на членове на СД, материалите за провеждането му, освен свидетелство за съдимост и декларация за отсъствие на изброените в чл.116а, ал.1 и 2 от ЗППЦК обстоятелства, включват и данни за имената, постоянния адрес и професионалната квалификация на лицата, предложени за членове. Това правило се прилага и когато въпросът е включен в дневния ред по реда на чл. 223а от ТЗ. Лица, избрани за членове на СД, за които след датата на избора им възникнат изброените в закона обстоятелства, са длъжни незабавно да уведомят управителния орган на Дружество. В този случай лицата престават да осъществяват функциите си и не получават възнаграждение.

Броят на последователните мандати на членовете на СД **не е ограничен** и има за цел да осигури ефективна работа на Дружеството и спазване на законовите изисквания.

Съгласно актуалния Устав на Дружеството, **за избор и освобождаване на членове на СД се изисква мнозинство от 2/3** от представените на събранието акции с право на глас.

Най-малко една трета от членовете на СД са **независими лица**. Независимият член на Съвета не може да бъде служител в публичното дружество; акционер, който притежава пряко или чрез свързани лица най-малко 25 на сто от гласовете в общото събрание или е свързано с Дружеството лице; лице, което е в трайни търговски отношения с Дружество или е член на управителен или контролен орган, прокуррист или служител на търговско дружество или друго юридическо лице, свързано или в трайни търговски отношение с "ВИПОМ" АД; свързано лице с друг член на управителен или контролен орган на Дружеството. При избора на независимите членове на СД в представения капитал на общото събрание се включват акциите, притежавани от лицата по предишното изречение, само ако на събранието не присъстват и не са представявани други акционери.

При предложения за избор на нови членове на Съвета на директорите се спазват принципите за **съответствие на компетентност на кандидатите с естеството на дейността на Дружеството**. Членовете на Съвета на директорите трябва да имат **подходящи знания и опит**, които изисква заеманата от тях позиция. След избирането им новите членове на Съвета на директорите се запознават с основните правни и финансови въпроси, свързани с дейността на Дружеството. **Повишаването на квалификацията** на членовете на СД е **техен постоянен ангажимент**.

Членовете на Съвета на директорите трябва да разполагат с **необходимото време** за изпълнение на техните задачи и задължения. В устройствените актове на Дружеството **няма ограничения относно броя на дружествата**, в които те могат да заемат ръководни позиции, но те са длъжни така да планират времето си, че това да не вриае на способността им качествено и в срок да изпълняват своите задължения като членове на СД на "ВИПОМ" АД.

Дружеството сключва с избраните от общото събрание на акционерите членове на СД **договори за възлагане на управлението**. В тях се определят техните задължения и задачи, критериите за размера на тяхното възнаграждение и условията за неговото изплащане, задълженията им за лоялност към дружеството, основанията за освобождаване и гаранцията за

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

управлението си, който всеки член на СД е длъжен да даде. Договорите се сключват в писмен вид с всеки член на СД поотделно, като общото събрание определя размера на гаранцията за управление и лицето, което ще сключи договорите от името на Дружеството.

8.3. Структура и компетентност

Броят на членовете и структурата на СД се определят в устройствените актове на Дружеството. Уставът на "ВИПОМ" АД предвижда СД да се състои от **най-малко трима и най-много седем члена**. Структурата на СД е разписана детайлно в действащите в Дружеството **"Правила за работа на СД"**.

В резултат от проведения от Общото събрание на акционерите избор, **съставът на СД** се структурира по начин, който да **гарантира професионализма, безпристрастността и независимостта на решенията му** във връзка с управлението на Дружеството.

Предлаганите, респективно избраните за членове на СД трябва да имат **подходящи знания и опит**, които изисква заеманата от тях позиция. След избирането им новите членове на Съвета на директорите следва да бъдат запознати с основните правни и финансови въпроси, свързани с дейността на Дружеството. **Повишаването на квалификацията** на членовете на Съвета на директорите следва да бъде техен постоянен ангажимент.

Членовете на СД избират помежду си **председател и заместник - председател**.

Председателят свиква, ръководи подготовката и работата на заседанията на СД; подготвя дневния ред на заседанията на Съвета, свежда го до знанието на членовете и внася за разглеждане материалите по него, подготвени от предварително определените докладчици; получава, обработва, обобщава и дава становище по постъпилите предложения от членовете на СД; води отчет по взетите решения, координира и контролира изпълнението им; командирова в страната и чужбина изпълнителния член на Съвета и осъществява други функции, предвидени в закона или Устава. Препоръчително е председателят на Съвета на директорите да бъде независим директор.

Съветът на директорите осигурява **надлежно разделение на задачите и задълженията** между своите членове. Със свое решение СД **възлага управлението и представителството** на Дружеството пред трети лица на **един или няколко изпълнителни членове** (наричани още изпълнителни директори), избрани измежду неговите членове и определя възнаграждението им. Изпълнителните членове са по-малко от останалите членове на Съвета.

В случай на избрани повече от един изпълнителни членове, СД взема решение за начина им на представляване на Дружеството. Имената на представляващите Дружеството и начина на представителство се вписват в търговския регистър.

Членовете на СД имат **еднакви права и задължения**, независимо от вътрешното разпределение на функциите и разпоредбите, с които се предоставя право на управление на изпълнителните членове. Членовете на СД са длъжни да изпълняват задълженията си в интерес на Дружеството и да пазят тайните на дружеството и след като престанат да бъдат негови членове.

Основна функция на **независимите членове** на СД е да **контролират действията на изпълнителното ръководство** и да участват ефективно в работата на Дружеството.

Броят на **последователните мандати на независимите директори не е ограничен** от закона и корпоративните актове, като при избора им общото събрание на акционерите се съобразява с възможностите им за ефективно участие в работата на Дружеството в съответствие с правата и интересите на акционерите и осигуряване на взаимодействие със заинтересованите лица.

8.4. Възнаграждение

Съветът на директорите на "ВИПОМ" АД е разработил и приел ясна и конкретна **"Политика за определяне възнагражденията на членовете на СД"**, която е **утвърдена от редовното годишно общо събрание на акционерите**, проведено в гр.Видин на 20.06.2013г.. Чрез нея са

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

определени принципите за формиране на размера и структурата на възнагражденията на членовете на СД на Дружеството. Всяка последваща **промяна и/ или актуализация** в настоящата Политика **се извършва с решение на Общото събрание** на акционерите. Предложенията за промяна и/или актуализация се включват като самостоятелна точка в дневния ред на редовното годишно Общо събрание, обявен в Поканата за свикването му.

В съответствие със законовите изисквания и добрата практика на корпоративно управление, **размерът и структурата** на възнагражденията на членовете на СД на "ВИПОМ" АД **отчитат:**

- задълженията и приноса на всеки един член на Съвета на директорите в дейността и резултатите на дружеството;

- възможността за подбор и задържане на квалифицирани и лоялни членове на Съвета на директорите;

- необходимостта от съответствие на интересите на членовете на Съвета на директорите и дългосрочните интереси на дружеството.

Общото събрание на акционерите може да определи на членовете на Съвета на директорите, освен **постоянно**, да се изплаща и **променливо възнаграждение**.

Постоянното възнаграждение представлява плащанията, които не се формират въз основа на оценка за изпълнението и включва възнагражденията с постоянен характер, съгласно действащото законодателство и решението на Общото събрание. Постоянното възнаграждение представлява по всяко време достатъчно висок дял от общото възнаграждение, че да позволява на дружеството гъвкава политика по отношение на размера на променливото възнаграждение, включително възможност да не бъде изплатено.

Променливото възнаграждение е елемент на общото възнаграждение под формата на премии, бонуси, облаги, свързани с пенсиониране, и други материални стимули, които се дават въз основа на критерии за оценка на изпълнението на дейността. То е **обвързано с резултатите от дейността**, като неговият общ размер се основава на комбинация от оценките за дейността на отделния член на СД, на СД като цяло, както и от резултатите от дейността на Дружеството. При оценката на дейността на отделното лице се вземат предвид както финансови, така и нефинансови критерии. По този ред Съветът на директорите определя и постоянното и променливото възнаграждение на изпълнителния член на Съвета на директорите. Оценката на дейността на отделното лице обхваща период от няколко години, така че оценъчният процес да се основава на дългосрочното изпълнение на дейността и изплащането на променливите възнаграждения да е разпределено за период, отчитащ икономическия цикъл и поетите от Дружеството рискове. Оценката на резултатите от дейността, използвана за определяне на променливите възнаграждения и разпределението им, включва корекция за всички видове настоящи и бъдещи рискове пред дейността на Дружеството.

Действащата "Политика за определяне на възнагражденията на членовете на СД" предвижда **пропорционално изплащане, разсрочване на част** от определеното в решението на Общото събрание на акционерите променливо възнаграждение, възможността за **увеличаване срока на разсрочване или размера на разсрочената част и корекция на размера** му съобразно действително постигнатите резултати. **Променливото възнаграждение**, включително отложената му част, **се изплаща само ако това не застрашава стабилността на Дружеството**, като се вземат предвид финансовото състояние и резултатите от дейността му. Договорът за възлагане на управлението, сключен между Дружеството и изпълнителния член на СД включва разпоредби, които да позволяват на Дружеството да изисква **връщане на получено променливо възнаграждение**, предоставено въз основа на данни, които в последствие са се оказали неверни. Решението за връщане на променливото възнаграждение се взема от Общото събрание на акционерите, което определя условията и срока за връщане, ако те не са определени в договора.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

В сключения между Дружеството и изпълнителния член на СД договор за възлагане на управлението е заложено **възнаграждението** на последния да се състои от **основно възнаграждение и допълнителни стимули**, като те са обвързани с ясни и конкретни критерии и показатели по отношение на резултатите на Дружеството и/или с постигането на предварително определени от СД цели. Получаването на допълнителните стимули е възможно само при липса на публични задължения към бюджета (НАП), липса на просрочени осигурителни и здравни плащания (НОИ) и при реализирана чиста печалба за Дружеството за изтеклата година. Размерът на това възнаграждение и допълнителните условия за получаването му се уговарят между СД и изпълнителния член с допълнително писмено споразумение, което се изготвя за всяка година и е неразделна част от договора за възлагане на управлението. Съгласно този договор и действащата "Политика за определяне на възнагражденията на членовете на СД" **допълнителните стимули могат да са парични плащания или да бъдат предоставени във вид на акции, опции върху акции и други подходящи финансови инструменти.**

Съгласно сключенията между Дружеството и останалите членове на СД, в т.ч. и **независимите директори** договори за възлагане на управлението, **възнаграждението** им е само **основно, без допълнителни стимули**. Размерът му се **определя от общото събрание** на акционерите на "ВИПОМ" АД за **всяка година** и отразява участието им в заседанията, както и изпълнението на техните задачи да контролират действията на изпълнителното ръководство и да участват ефективно в работата на Дружеството.

В Устава на Дружеството и в действащата "Политика за определяне на възнагражденията на членовете на СД" е предвидено, че **членовете на СД**, по решение на общото събрание на акционерите, могат да получават **тантиеми**. Общото събрание може да вземе решение за изплащането им **само при наличие на счетоводна печалба през отчетната година и при условие, че Дружеството няма непокрита загуба от предходни години**. Тантиемите са за сметка на печалбата след данъчното ѝ облагане и заделянето на нормативно определените части от нея за резерв на Дружеството и за дивидент на акционерите, съгласно решението на Общото събрание на акционерите за разпределението на печалбата на Дружеството.

Дружеството регулярно разкрива **информация за възнагражденията** на членовете на Съвета на директорите в съответствие със законовите норми и устройствените актове на дружеството. Тази информация задължително се включва в **годишния Доклад за дейността**, изготвян от СД като част от годишния финансов отчет. Отделно от това, СД оповестява като част от писмените материали за провеждането редовното годишно общо събрание изготвен **Доклад за прилагане на политиката за определяне на възнагражденията на членовете на съвета на директорите на Дружеството за съответната година.**

Действащата "Политика за определяне на възнагражденията на членовете на СД", материалите за провеждане на редовните годишни общи събрания, в т.ч. годишния доклад и докладът по прилагане на политиката за определяне на възнагражденията **се предоставят на обществеността чрез публикуването им на интернет страниците на "ВИПОМ" АД (www.vipom.ru/bg) и на електронната медия, чрез която Дружеството разкрива регулирана информация - „Борсова и информационна компания - Капиталов пазар“ ЕООД (<http://www.beis.bia-bg.com>), като по този начин е осигурен лесен и безплатен достъп на акционерите на "ВИПОМ" АД до информацията относно получените от членовете на СД годишни възнаграждения и допълнителни стимули.**

Освен това, **при поискване от акционер**, писмените материали за общото събрание (част от които са горесцитираните документи) се предоставят безплатно от Дружеството чрез ДВИ.

8.5. Конфликт на интереси

Членовете на СД на "ВИПОМ" АД трябва да **избягват и да не допускат реални или потенциални, преки или косвени конфликти на интереси, а ако такива конфликти**

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

възникнат - да ги разкриват своевременно и пълно и да не участват, както и да не оказват влияние върху останалите членове на СД при вземането на решения в тези случаи. Тези техни задължения са детайлно разписани както в действащото законодателство, така и в утвърдените от СД вътрешни дружествени актове - "Етичен кодекс", "Правила за работа на съвета на директорите", "Политика за разкриване на информация и връзки с инвеститорите", "Политика за сделки със свързани лица" и др. В тези документи са **регламентирани и процедурите за тяхното избягване и разкриване.**

Членовете на СД са длъжни да **декларират** пред управителния орган на публичното дружество **информация** за юридическите лица, в които притежават пряко или непряко поне 25 на сто от гласовете в общото събрание или върху които имат контрол; за юридическите лица, в чиито управителни или контролни органи участват, или чиито прокуристи са и за известните им настоящи и бъдещи сделки, за които считат, че могат да бъдат признати за заинтересовани лица. Постъпилите в Дружеството уведомления и декларации незабавно се оповестяват пред КФН, БФБ, обществеността и акционерите чрез изпращането им до съответния надзорен орган или регулиран пазар на финансови инструменти и публикуването им на интернет - страниците на "ВИПОМ" АД (<http://www.vipom.ru/bg>) и медията, чрез която Дружеството разкрива регулираната информация - "Борсова и информационна компания - Капиталов пазар" (<http://www.beis.bia-bg.com>) - раздел "Регулирана информация".

Всяка сделка между "ВИПОМ" АД, от една страна, и член на СД, като заинтересовано лице по смисъла на чл. 114б, ал. 5 от ЗППЦК, пряко или чрез свързани лица, от друга страна, трябва да бъде одобрена от акционерите в Общото събрание, ако стойността на сделката е 2% или повече от активите по баланса на Дружеството. В такъв случай, СД изготвя и представя пред общото събрание на акционерите **мотивиран доклад за целесъобразността и условията на сделката.** Докладът се включва като отделна точка в дневния ред и е част от материалите за провеждане на събранието. Имащият личен интерес в такава сделка, признат от закона за заинтересованото лице, няма право да гласува на Общото събрание по този въпрос.

Всяка сделка между "ВИПОМ" АД, от една страна, и заинтересовано лице по смисъла на чл.114 ал. 6 от ЗППЦК, пряко или чрез свързани лица, от друга страна, трябва да бъде одобрена от акционерите в общото събрание на Дружеството, ако стойността на сделката надвишава праг, нормативно определен като процент от активите по баланса на Дружеството. Имащият личен интерес в такава сделка, признат от закона за заинтересовано лице, няма право да гласува по този въпрос на Общо събрание. Ако стойността на сделката е под нормативно определения праг, то тя трябва да бъде одобрена от Съвета на директорите на Дружеството.

Своевременното **оповестяване на информацията** по изброените по-горе потенциални конфликти по интереси и начина на избягването им гарантира осведомеността на заинтересованите лица, в т.ч. на акционерите и им дава възможност за вземане на **информирано решение** по въпроса.

"ВИПОМ" АД **не толерира** каквато и да било форма на **корупция** или **подкупване.** Приемането на подаръци и облаги като цяло е забранено, ако са засегнати интересите на "ВИПОМ" АД и е застрашена професионалната независимост на служителите. Приемането на подаръци е разрешено, ако стойността на подаръците не надхвърля равностойността на 50 (петдесет) евро. Подаръците, чиято стойност надвишава тази сума и които не могат да бъдат отказани в интерес на бизнес- отношенията, трябва да бъдат дарени на благотворителни организации.

Допълнителната заетост или предоставянето на професионални **консултантски дейности** към трети лица трябва да се са **съгласувани предварително** с мениджмънта на "ВИПОМ" АД и да не пречат на интересите на Дружествата от групата.

ПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ, ЗАЛЕГНАЛИ В НАЦИОНАЛНИЯ КОДЕКС ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ**8.6. Комитети**

Съгласно действащото законодателство и вътрешните актове на Дружеството, **работата на СД се подпомага от комитети**, като СД определя необходимостта от тяхното създаване **съобразно спецификата на дружеството**.

Към момента на създаване и утвърждаване на настоящата Програма, във "ВИПОМ" АД е структуриран Одитен комитет (ОК).

Процедурите за избор, задълженията и правата на членовете на одитния комитет, както и неговата структура, обхват от задачи, начин на функциониране и процедури за отчитане са регламентирани както в ЗППЦК и ЗНФО, така и **в корпоративни актове** на "ВИПОМ" АД - утвърдени от СД "Правила за работа на одитния комитет", "Правила за провеждане на редовни и извънредни общи събрания", "Критерии за независимост на одиторите" и др.

ОК на "Випом" АД се състои от **трима члена**, като един от тях е **председател**. Членовете му се **избират от общото събрание на акционерите по предложение на СД**. Предложените кандидати трябва да отговарят на определени **законови изисквания** - да притежават образователно-квалификационна степен "магистър", познания в областта, в която работи предприятието, като поне един от членовете трябва да има не по-малко от 5 години професионален стаж в областта на счетоводството или одита. За членове на одитния комитет могат да се избират и членове на СД на Дружеството, които не са изпълнителни членове на СД. **Мнозинството** от членовете на ОК **трябва да са външни за и независими от Дружеството**. **Независим член** на одитен комитет не може да е: член на СД или служител на Дружеството; лице, което е в трайни търговски отношения с предприятието или член на управителен или надзорен орган, прокурист или служител на такова лице; свързано лице с друг член на СД.

Съгласно решения на проведените в последните години редовни общи събрания на Дружеството, в момента на изготвяне и утвърждаване на настоящата Програма, органът, изпълняващ функциите на ОК във "ВИПОМ" АД е СД. С приетите **законови промени, касаещи състава и функционирането** на одитните комитети, са поставени допълнителни изисквания, на които моментното положение във "ВИПОМ" АД не отговаря. В изпълнение на новите изисквания, **на следващото общо събрание на акционерите** на Дружеството СД следва да представи кандидатури за членове, така че **новосформирания ОК напълно да отговаря на нормативните изисквания**. Както и да изготви и предложи за утвърждаване от общото събрание на **"Статут на одитния комитет на "ВИПОМ" АД"**, в който да се определят неговите функции, права и отговорности по отношение на финансовия одит, вътрешния контрол и вътрешния одит, както и взаимоотношенията му с органите за управление на Дружеството.

СД на "ВИПОМ" АД е **длъжен да подпомага** дейността на ОК и да осигурява на членовете му подходящи условия за изпълнение на техните задължения, в т.ч. достъп до необходимата информация.

IV. КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА

Контрол върху изпълнението на настоящата Програма се осъществява от страна на СД на Дружеството.

Ефективността на Програмата се оценява от СД веднъж годишно, като резултатите от оценката, както и предложените мерки за подобряване то и разширяването ѝ ще бъдат отразени в годишния отчет, който Дружеството представя пред общото събрание на акционерите, КФН, БФБ и обществеността.

С оглед подобряването и разширяването на настоящата Програма СД ще следи тенденциите в теорията, практиката и законодателството в областта на корпоративното управление, което ще гарантира информираност по въпросите в областта и нейното своевременно актуализиране.